СОВЕТ ИТТИФОҚИ МЕҲНАТКАШЛАРИ! БУТУН КУЧНИ КПСС XXIII СЪЕЗДИНИНГ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШГА, БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАННИ БАЖАРИШГА САФАРБАР ЭТИНГИЗ!

(КПСС Марказий Комитетининг Октябрь чақириқларидан).

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

19 ОКТЯБРЬ 1966 й. ЧОРШАНБА. 1-йил чиқиши. № 95. БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Суратда «Подъёмник» заводининг илғор прессчи-созловчиси Борис Вайсбур. Бу йигит топшириқни ҳамиша ўринлатиб адо этади. Корхона коллективи унинг меҳнатидан мамнун.

А. Палехов фотоси.

ДЎСТЛИК ИФОДАСИ

Чехословакия Республикасининг Словакия областида чиқадиган «Правда» газетасининг бош редактори Марусиак Ондрий Ўзбекистон бўйлаб қилган саёҳатини бугун тугатди. Журналист Тошкентда Улуғ Ватан уруши йилларида 16 норасидани ўз қучоғига олиб вояга етказган Шоаҳмад Шомаҳмудов ва Баҳри опа «Шомаҳмудовалар оиласида бўлди. Меҳмон бағри кенг ўзбек хонадони билан қизиқиб танишди.

Марусиак Ондрий Тошкентда кенг кўламда олиб борилаётган қурилиш ишлари ва қардош украин бинокорларининг фидокорона меҳнати билан қизиқиб танишди. Шундан кейин у Самарқанд шаҳрига бориб, тарихий ёдгорликлар ва пахта далаларида машина теримини кўздан кечирди. Меҳмон Фарғонада бўлиб, Усмон Юсупов номли узумчилик ва боғдорчилик совхозининг директори Тожихон Шодиева билан учрашди. Бу ажойиб ўзбек аёли ҳақида Чехословакиянинг атоқли журналисти Юлиус Фучик очерк ёзган эди.

Марусиак Ондрий эртага Москвага жўнаб кетиши муносабати билан мухбиримизга қуйидагиларни билдирди:

— Мен кўрган-билганларим ҳақида бир неча очерклар ёзмоқчиман. Улар Улуғ Октябрь Революциясининг 50 йиллик юбилейига бағишланган циклни ташкил этади. Ўзбекистон ҳақида олган таассуротларимни айтадиган бўлсам улар бир талай. Менда ўзбек ва бошқа қардош халқларнинг дўстлиги ва Тошкент зилзиласи оқибатларини бартараф этишдаги қудрати жуда катта таассурот қолдирди.

Бугунги янгиликлар

«ЎТМИШДАН» ЭРТАКЛАР

Бугун Ғафур Ғулом номли Тошкент бадиий адабиёт нашриёти талантли ёзувчи Абдулла Қаҳҳорнинг «Ўтмишдан эртаклар» қиссасини босмадан чиқарди. Асар 60 минг нусхада нашр этилган. Ёзувчи ўзининг бу китобини Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига бағишлаган.

Туркман санъаткорларининг тараддуди

Шу йил ноябрь ойида Ўзбекистонда қардош Туркманистон адабиёти ва санъати декадаси ўтказилади. Ана шу қардошлик байрамига бағишлаб туркман санъаткорлари жуда катта тайёргарлик кўрмоқдалар. Декадага ёзувчилар, композиторлар, кинематографлар, рассомлар, уста хонанда ва раққосалар келадилар.

Бўлажак декадага тайёргарлик қизғин олиб борилмоқда. Мана, бугун Тошкентга Туркманистон ССР Маданият министрлиги театрлар бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Ашур Манилиев келди. У Ўзбекистон Маданият министрлигида ўз ҳамкасблари билан кўрсатиладиган томошалар ва бериладиган концертлар программаси ҳақида баҳамжиҳат гаплашиб олди.

Ашхободдаги Туркман давлат опера ва балет театрининг солистлари ва раққосалари Алишер Навоий номли опера ва балет театрида «Оққуш кўли», «Жизель», «Травиата», «Фауст» каби спектаклларда бош ролларни ижро этадилар. Бундан ташқари Ашхободдаги рус давлат драма ва комедия театрининг энг етук санъаткорлари Тошкентдаги М. Горький номли рус драма ва комедия театрида «Қайнона», «Тўй куни» каби асарларда бош ролларни ўйнайдилар.

ТАШАББУС ИЗИДАН

Ҳамма иш билан банд. Бири автокар ёрдамида тахта ташияпти, иккинчиси уни қирқаяпти, учинчиси эса рандалаяпти. Бизни маҳлиё этган ҳар бир иш техника ёрдамида амалга оширилмоқда.

— Бу цехни мебель фирмасининг юраги деса ҳам бўлади, — деб таништирди бизни комсомол комитетининг секретари Д. Иброҳимов.

— Чунки бу цех аъзолари бутун фирма бўйича ишлаб чиқарилаётган шкаф, кресло, буфет, болалар стулчаси, стол учун заготовкалар тайёрлаб беради. Агар Шароф Искандаров бошчилик қилаётган заготовка цехи коллективи сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқарса ёки ойлик плани паст даражада бўлса, бошқа цехларда ҳам худди шу ҳолни кўриш мумкин. Шунинг учун ҳам бу коллектив ўзларида масъулият сезган ҳолда кўмаклашиб ишлашлари, бир-бирига дўстларча ёрдам қилишлари натижасида ойлик планларини доимо 170-180 процент қилиб адо этмоқдалар. Бундай юксакликка эришиш дўстлик ва ҳамкорликнинг самарасидир. Жон куйдириб меҳнат қилаётган бу коллективни фирмада ҳамма эъзозлайди, ҳурмат қилади. Мана шундай муваффақиятларни қўлга киритиш мақсадида Б. Эргашев, Х. Собиров, Р. Маҳкамов, С. Далажонов, К. Пўлатов каби азаматлар бошқа касбдош ўртоқларига намуна бўлиб меҳнат қилмоқдалар. Заготовкалар тайёр бўлгандан кейинги операция йиғув цехида амалга оширилади.

— Қани, энди йиғув цехига бориб уларнинг ишини кўздан кечирайлик, — деб бизни цех томон бошлади Д. Иброҳимов.

Цехга кираверишингизда «бу ерда У. Султонов бошчилик қилаётган коммунистик меҳнат бригадаси меҳнат қилмоқда» деган шиор кўзга ташланади.

«Шарқ» фирмасининг коммунистик меҳнат бригадалари биринчилар қатори «Таштекстильмаш» заводи коммунистик меҳнат бригадаларининг Улуғ Октябрь Социалистик революцияси 50 йиллиги олдидан бошлаган шарафли ташаббусига қўшилиб, ойлик планларини 180 процент бажариб, давлатга 16000 стул, 15000 буфет, 20000 болалар стулчаси, 200 кресло, 400 га яқин турли гарнитур каби сифатли мебеллар тайёрлаб беришга аҳд қилдилар.

Шу кунда бу коллектив «жаҳон тан оладиган даражадаги сифатли мебелларни ишлаб чиқарайлик» деган шиор остида фидокорлик билан меҳнат қилмоқда. Бу юксак орзуларни амалга ошириш мақсадида ҳар ҳафтада фабрикада сифат куни ўтказиб турадиган бўлишди.

Сифат кунида фирмада эришилаётган ютуқлар ҳақида ўртоқлашиб, бир-бирларига фойдали маслаҳатлар бериб боришади. Қилинаётган ҳар бир иш назоратчилар иштирокисиз амалга оширилади. Чунки, ҳар бир дурадгор ўзини-ўзи устидан назорат олиб боради ва қилган иш учун коллектив олдида жавоб беради.

Т. ОБИДОВ

«ИНПРОДМАШ—67» ХАЛҚАРО ВИСТАВКАСИ

СОВЕТ ВА ЧЕТ ЭЛ ЖУРНАЛИСТЛАРИНИНГ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

«Инпродмаш-67» халқаро виставкаси. СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Чет мамлакатлар билан маданий алоқа комитети ва Бутуниттифоқ савдо палатаси совет ва чет эл журналистлари учун уюштирган матбуот конференциясида ана шу виставка ҳақида гап борди.

Виставка Ташкилот комитетининг раиси Енгил ва озиқ-овқат саноати ҳамда маиший приборлар машинасозлиги министри В. Н Доенин бундай деди: 1967 йил баҳорида «Сокольники»да виставка очилади. Бу виставкада нон комбинатларида, сут заводларида, элеваторларда, балиқ комбинатларида, ёғ заводларида, қанд саноатида, сабзавот ва мевани қайта ишлайдиган корхоналарда ишлаб турган янги техника кўрсатилади. Экспозиция учун майдони 60 минг квадрат метрдан зиёд павильонлар ажратиб берилади.

Совет Иттифоқи виставканинг энг йирик қатнашчиларидан бири бўлади. Уч павильонда 25 иттифоқдош ва республика министрликлари ҳамда бошқармаларига қарашли корхоналар тайёрлаган маҳсулот, 17 та илмий-тадқиқот институти ва кўплаб корхоналарнинг ишлари жойлаштирилади. СССР автомат линиялар, технология ускуналари, меҳнатни механизациялаштириш ва автоматлаштиришга ёрдам берувчи аппаратларни намойиш қилади.

Бутуниттифоқ савдо палатаси Президиуми раисининг ўринбосари Е. П. Питовранов журналистларга бундай деди:

— «Инпродмаш-67» чет элларда зўр қизиқиш туғдирди. Виставкада Болгария, Венгрия, Польша, Германия Демократик Республикаси, Чехословакия, жумладан унинг химия ва озиқ-овқат машинасозлигининг тармоқ бирлашмаси бўлган «Хепос» ўз техникасини намойиш қилади. АҚШ, Англия, Италия, Германия Федератив Республикаси ва бошқа мамлакатларнинг фирмалари ҳам қатнашадилар.

(ТАСС).

ОЛМАОТА КЕНГАШИГА

Бугун академик Ҳ. Абдуллаев номидаги геология ва геофизика институтининг бир группа олимлари Олмаота шаҳрига жўнаб кетдилар. Улар орасида геология-минералогия фанлари кандидатлари А. Кустарникова, Т. Долимов ва илмий ходим А. Ермуҳамедовлар бор. Олимлар бу ерда очиладиган катта илмий кенгашда қатнашадилар. Илмий кенгаш вулқон-плутоник деб аталувчи формацияларни руда ҳосил қилишдаги ролига бағишлангандир. Кенгашга мамлакатимизнинг жуда кўп шаҳарларидан олимлар таклиф қилинган.

ЧОТҚОЛ АЛУНИТИ

Бугун академик Х. Абдуллаев номидаги геология ва геофизика институтининг старший илмий ходими, доцент Р. Мусин раҳбарлигидаги илмий экспедиция икки ой давом этган сафаридан сўнг Тошкентга қайтиб келди.

Экспедиция аъзолари бўлган геология ва минерология фанлари кандидатлари А. Қаҳҳоров, Т. Хожиев, ёш илмий ходимлардан А. Ёрмуҳамедов, Ж. Матжонов, Г. Клиблей ва бошқалар тоғ жинсларининг метасоматик ўзгаришларини руда ҳосил бўлиш процессидаги роли устида кенг илмий ишлар олиб бордилар. Улар тоғ жинсларини магматик этапдаги ўзгаришлари, об-ҳавонинг шароити билан бўладиган ўзгаришлар устида узлуксиз текширишлар олиб бордилар.

Экспедиция натижасида алунит конларининг запаси мавжудлиги аниқланди. Ундан алюмин хом ашёсини олиш мумкин.

КУТУБХОНАДА ЙИҒИЛИШ

Бугун Тошкент Қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва ирригация инженерлари институтининг кутубхонасида кутубхоначилар кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашни республика Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги қошидаги илмий методик кутубхона комиссияси тажриба алмашиш мақсадида чақирган. Кенгашда бу олий ўқув юрти кутубхонасида олиб борилган текшириш ишларига якун ясалди. Кенгашга қатнашган пойтахтдаги барча олий ўқув юртларининг кутубхоначилари кутубхона ишларини механизациялаштирувчи янги воситалар, янги жиҳозлар ва иш шароити билан танишдилар.

Бундай кенгаш ўтказиш олий ўқув юртларининг кутубхоналари ўртасида олиб бориладиган методика ишларининг янгича формасидир.

Тошкент Қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва ирригация инженерлари институти 1929 йилда ташкил топган бўлиб, унинг фондида 300 мингга яқин турли дарслик ва илмий асарлар бор.

Илмий методика кутубхона комиссияси бундан ташқари ана шундай фойдали кенгашларни Политехника институти, Темир йўл транспорти инженерлари институти ва Самарқанд, Фарғона, Қўқон, Андижон каби шаҳарларнинг олий ўқув юртлари кутубхоналарида ўтказди.

Бир неча кундан кейин Тошкент Театр ва рассомчилик санъати институти, Консерватория, Халқ хўжалиги институти кутубхоналарида ҳам шундай кенгашлар ўтказиш кўзда тутилмоқда.

СТАНЦИЯДА ҲАЁТ ҚАЙНАЙДИ

Шу кеча-кундузда Тошкент товар станциясида меҳнат борган сари қизиб бормоқда. Бу ерга халқ хўжалик юклари узлуксиз келиб турибди. Ҳозир тарозбонларнинг энг яхши сменалари ажойиб кўрсаткичларга эришмоқдалар.

Мана, бугун тарозбон А. Бикбова бошчилигидаги смена ўз меҳнатидан жуда мамнун. Смена аъзолари чўкичли-кран бригадалари билан ҳамкорликда талай ишларни бажардилар. Уларнинг бугунги топшириқлари 125 процентга етди.

ИДЕОЛОГИЯ ХОДИМЛАРИНИНГ БУТУНИТТИФОҚ КЕНГАШИ

Партия ходимларининг КПСС XXIII съездининг қарорлари асосида идеология иши масалаларини муҳокама қилишга бағишланган кенгаш-семинари 12-17 октябрда ўз ишини давом эттирди.

Кенгаш-семинарда КПСС Марказий Комитетининг секретари И. В. Капитонов, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудирлари В. Ф. Шауро ва Д. П. Шевлягин, КПСС Марказий Комитети пропаганда бўлими мудирининг ўринбосари Т. К. Куприков, ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари С. П. Павлов, совет армияси ва ҳарбий-денгиз флоти бош сиёсий бошқармасининг бошлиғи А. А. Епишев, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги давлат хавфсизлиги комитетининг раиси В. Е. Семичастний, СССР бош прокурори Р. А. Руденко, ВЦСПС секретари Т. Н. Николаева, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги диний ишлар кенгашининг раиси В. А. Куроедов лекция ва доклад қилдилар.

Идеология иши масалаларини муҳокама қилишда қуйидагилар қатнашдилар: Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг секретари С. А. Пилотович, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов, Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Ш. Қ. Қурбонов, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Р. Раҳимова, Литва Компартияси Марказий Комитетининг секретари А. С. Баркаускас, Грузия Компартияси Марказий Комитетининг секретари Д. Г. Стуруа, Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Б. Т. Муроталиев, Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Г. Хачатрян, Свердловск область партия комитетининг секретари М. А. Сергеев, Тула область партия комитетининг секретари Г. П. Сафронов, Волгоград область партия комитетининг секретари А. А. Небензя, Пермь область партия комитетининг секретари И. Я. Кириенко, Курск область партия комитетининг секретари Т. И. Архипова, Запорожье область партия комитетининг секретари В. И. Петрикин, Львов область партия комитетининг секретари В. Е. Маланчук, КПСС Горький шаҳар комитетининг секретари А. В. Смирнов, КПСС Ханти-Манси округ комитетининг секретари Л. Г. Тайлашев.

Кенгаш ўз ишини давом эттирмоқда.

БЎЛАЖАК ИНЖЕНЕРЛАР ТУҲФАСИ

Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтининг 700 га яқин студенти Сирдарёдаги 17-совхоз коллективига яқиндан ёрдам бермоқда. Институт партия ташкилотидан ўртоқ С. Жумабоев бугун телефон орқали редакциямизга хабар қилиб, студентларнинг терган пахтаси 500 тоннадан ортганлигини маълум қилди. Студентлар шу ойнинг ўзидаёқ ҳаммаси бўлиб минг тонна пахта териш учун курашмоқдалар.

Ярославлда Волга соҳиллари яна бир темир ва бетондан қилинган саккиз юз метрлик кўприк билан бирлашди. Бу кўприк фойдаланишга топширилиши билан юк ортган автомобиллар, солни кутиб тўхтамасдан тўппа-тўғри Череповец, Вологда ва Волга бўйининг бошқа шаҳарларига йўл олади.

Қурувчилар коллективи Улуғ Октябрнинг 49 йиллигида кўприкни фойдаланишга топшириш мажбуриятини олишди.

Суратда: Волгадан Ярославлга ўтказилган янги кўприк.

И. Динин фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИГА

Азиз ўртоқлар!

София жамоатчилигининг Ўзбекистон ССРдаги болгар маданияти декадаси муносабати билан чақирилган тантанали йиғилиши сизларга ўзининг самимий қардошлик қутловларини ва чуқур миннатдорчилигини йўллайди.

КПСС XXIII съезди қарорларини улкан ишлар қилиб амалга ошираётган буюк Советлар мамлакатининг халқлари билан дўстлигимизнинг тантанали байрамига айланиб кетган Ўзбекистондаги болгар маданияти декадаси қатнашчиларини самимий кутиб олганлигингиз ва уни ўтказишда катта ёрдам берганлигингиз учун болгар—совет дўстлиги Умумхалқ комитети, барча министрликлар, оммавий сиёсий ташкилотлар ва ижодий союзлар номидан, Благоев ва Димитров партияси бўлмиш севикли Болгария Коммунистик партиясининг доно раҳбарлигида янги ғалабалар сари комил ишонч билан олға бораётган бутун болгар халқи номидан сизларга чин кўнгилдан миннатдорчилик билдирамиз.

Шонли 1966 йил — КПССнинг XXIII съезди ва Болгария Компартиясининг IX съезди йилида бўлиб ўтган икки муҳим воқеа — ўзбек маданиятининг Болгариядаги декадаси билан болгар маданиятининг Ўзбекистондаги декадаси иккала халқларимизнинг маданият жамоатчилигини шод-хуррам қилди.

Бу кунлар — ўзаро танишиш ва иноқлашиш кунлари, СССР билан Болгария Халқ Республикаси ўртасидаги дўстона алоқалар янада мустаҳкамланган ажойиб кунлар бўлди, куч-қувватимизнинг битмас-туганмас чашмаси, муваффақиятларимизнинг негизи, келажакдаги ғалабаларимизнинг гаровига айланиб қолган кунлар бўлди.

Ўзбекистондаги болгар маданияти кунларида ўзининг меҳнат постида туриб, табиий офатнинг оғир дамларида қурилиш билан машғул бўлган қаҳрамон шаҳар — Тошкентда; Совет ҳокимияти йилларида, Улуғ Октябрь ғалабаси туфайли яшнаб турган гулистонга айлантирилган Мирзачўлда; болгар—совет дўстлиги қуёши заррин нур сочиб турган қадимий ва абадий навқирон музей шаҳарлар Самарқанд ва Бухорода меҳр-муҳаббатимизнинг бир қисмини қолдириб кетдик.

Биз Ўзбекистон ССРда ленинча миллий сиёсат энг яхши ҳал этилганлигини кўрдик, меҳри дарё ва олийҳиммат ўзбек халқининг қалбини кўрдик ва ҳис этдик. Ҳамма жойда бизни меҳмондўстлик ва самимият билан кутиб олишди. Биз кўп шаҳар ва қишлоқларда, колхоз ва совхозларда, кўпдан-кўп фабрика ва заводларда айни кутилган меҳмон бўлдик.

Колхозчилар ва ишчилар билан, маданият арбоблари билан, партия ва давлат раҳбарлари билан бўлган ҳар бир учрашув болгар ва ўзбек халқлари дўстлиги ва қардошлигининг жўшқин намойишига айланиб кетди.

Азиз ўртоқлар, биз сизларни яна бир бор қутлаймиз ва беш йилликнинг улуғвор вазифаларини бажаришда, серқуёш Ўзбекистонни янада равнақ топтиришда, тағин ҳам яқинроқ иқтисодий ҳамкорлик қилишда, маданият обидаларини ҳамиша баҳам кўриб туришда, қардош мамлакатларимиз ўртасидаги революцион завқ-шавқ билан тўлиб-тошган социалистик мусобақада сизларга ва бутун ўзбек халқига чин кўнгилдан янгидан-янги ижодий муваффақиятлар тилаймиз.

Яшасин тинчлик ва халқлар қардошлигининг орзу-умиди ва таянчи — Совет Иттифоқи ва КПСС!

Болгар ва ўзбек халқлари ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик яшасин ва мустаҳкамлансин!

Буюк болгар—совет дўстлиги яшнайверсин ва ғалаба қозона берсин!

Болгар — Совет дўстлиги, Умумхалқ комитетининг раиси Цола ДРАГОЙЧЕВА.

4. X 66 й.

ОБ-ҲАВО

Бугун Тошкентда ҳаво булутли бўлиб, ёмғир ёғмайди. Шарқдан шамол эсиб туради.

Ҳарорат кечаси 1-3, кундузи 14-16 даража иссиқ бўлади.

«ТОШКЕНТ» СЕЙСМИК СТАНЦИЯСИ ХАБАР БЕРАДИ

Кеча кечаси ва бугун эрталаб ер қимирламади.

ЖОНАЖОН ВАТАНИМИЗДА

Кўпқаватли музхона

КУРСК. Марказий Қоратупроқ мингтақасидаги энг катта янги музхона — «Росмясорибторг» музхонасининг дебаркадерига дастлабки гўшт ортилган эшелон келиб тўхтади. Янгигина ишга туширилган улкан музхонанинг камераларига 10.200 тонна маҳсулот сиғади. Музхонанинг тўрт қавати гўшт, ёғ ва балиқ сақлашга мўлжаллаб жиҳозланган, энг пастки қаватдаги ертўлада ҳўл мева, пишлоқ, тухум ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари сақлаш учун махсус режим яратилган. Ишлаб чиқариш биноларидаги зарур ҳарорат автоматик равишда сақлаб турилади. Музхона батамом йиғма деталлардан қурилган.

ЖАСОРАТНИНГ ЧОРАК АСРЛИГИ

ЯРОСЛАВЛЬ. Коммунистик деб аталган Ярославль халқ лашкарлари дивизияси Улуғ Ватан уруши йилларида Волгадан Эльбагача борди. Бу дивизия чорак аср муқаддам тузилган эди. Унга Ярославль ва Кострома коммунистлари билан комсомоллари кирган эдилар.

Дивизия тузилган куннинг 25 йиллик юбилейи муносабати билан шаҳар ва қишлоқларда ватан учун олиб борилган жанглар тўғрисидаги хотираларга бағишланган кечалар, ёшларнинг уруш қаҳрамонлари билан учрашувлари бўлиб ўтмоқда.

(ТАСС).

ЎРТА ОСИЁ БЎЙЛАБ

Тошкент вокзалига 400 га яқин туристлар тушган поезд келиб тўхтади. Бу поезд Москва шаҳридан йўлга чиққан эди.

Туристлар вокзалда қисқа дам олганларидан сўнг саёҳатларини давом эттириш учун поездда Самарқанд томон йўл олдилар. Улар Самарқанд ва Бухоро, Андижон, Душанба, Ашхобод шаҳарларига бориб Совет Ўрта Осиёси республикалари халқларининг ҳаёти ва маданияти ва бу республикаларда ривожланаётган халқ хўжалигининг улкан қурилишлари ва табиат манзаралари билан танишадилар.

Кучли таянч

Газета темасида

Пойтахтимиздаги кўпгина йирик саноат корхоналарида чиқариладиган кўп тиражли газеталар КПСС XXIII съезди қарорларини турмушга тадбиқ этишда, беш йиллик план топшириқларини бажаришда, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда партия ташкилотларининг энг яқин ёрдамчисидир. Бошланғич партия ташкилотлари ана шу газеталар орқали меҳнаткашлар билан бевосита алоқада бўладилар. Коллектив олдида турган вазифалар, ишлаб чиқаришни такомиллаштиришга оид янгиликлар ана шу газеталар орқали оммалаштирилади.

Фрунзе районидаги йирик корхоналарда — Тошкент тўқимачилик комбинатида («Тўқимачилар овози», «Голос текстильщика»), 1-пойафзал фабрикасида («Обувшчик»), «Таштекстильмаш» заводида («Машиностроитель») кўптиражли газеталар чиқарилади.

Ана шу газеталарнинг сўнгги вақтлардаги сонларини варақлар экансиз, мазкур корхона коллективларининг ўзаро меҳнат мусобақалари, ишлаб чиқаришда эришаётган ютуқлари, йўл қўйилган камчиликлар ҳақида турли хабар ва мақолаларни ўқийсиз. Рационализаторлар ва ихтирочилар фаолияти кенг ёритиб борилади.

Айниқса бу газеталарда меҳнаткашларни ғоявий жиҳатдан тарбиялаш ишига алоҳида аҳамият берилаётганлиги жуда муҳимдир.

Жумладан, тўқимачилик комбинати сиёсий маориф кабинетининг мудири А. Шигильчёв «Тўқимачилар овози» саҳифасида идеология комиссиясининг иши ҳақида батафсил ҳикоя қилган. Кўпгина материалларда комбинат агитаторлари ва пропагандистларининг иш тажрибалари ёритилган. «Агитаторнинг жонли сўзи», «Пропагандист ва тингловчи», «Коммунист Дмитрий Сиваков» каби мақолаларда комбинат ишчи ва хизматчилари орасида сиёсий маориф ишларининг олиб борилишига катта аҳамият берилган.

Пойафзалчиларнинг «Обувшчик» газетаси саҳифаларида босилаётган материалларда коммунистик тарбия масалалари айниқса муҳим ўрин эгаллаган. Газетада фабрика раҳбарлари турли темаларда ўз мақолалари билан қатнашадилар. Масалан, фабрика директори Н. Кондратьев, партия комитети секретари Т. Аҳроров ва бошқалар фабрика коллективининг бошқа шаҳарлардаги ҳамкасблари билан олиб бораётган мусобақалари, фабриканинг ички ҳаёти ва жамоат ташкилотлари фаолияти ҳақида кўпгина муҳим масалаларни кўтариб чиққанлар.

Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш масаласи «Машиностроитель» («Таштекстильмаш») газетаси саҳифаларида ҳам алоҳида ўрин олган. Газетанинг ҳар бир сонида коммунистик тарбияга оид суҳбат ва корреспонденциялар берилади. Ишлаб чиқариш илғорлари ҳақида ва уларнинг иши тўғрисида хабарлар босилади. К. Юрьевнинг заводнинг илғор ишчиси Ш. Ҳамидов ҳақидаги ҳикояси бунга яққол мисолдир. Бу газета ўз саҳифаларида завод комсомоллари ва ёшлари ҳаётини ёритишга яхши эътибор беради.

Коммунистик меҳнат учун бошланган ҳаракатнинг қанчалик кенг қулоч ёйганлигини газетанинг «Авангард бўлмоқдалар» сарлавҳали бош мақоласидан билиш мумкин. Ҳозир заводнинг 3 минг 700 ишчи ва хизматчиси ана шу ҳаракатга қўшилганлар.

«Тўқимачилар овози» «Обувшчик» «Машиностроитель» газеталари саҳифаларида булардан ташқари ана шу корхоналардаги халқ университетлари, «Билим» жамияти бошланғич ташкилотлари, бадиий ҳаваскорлар фаолияти, ота-оналарга бағишланган саҳифаларида кўпгина қизиқарли материалларни ўқиш мумкин.

Масалан, «Тўқимачилар, овози» саҳифаларида босилган ёшлар тарбиясига оид материаллар, педагог ва мутахассис маслаҳатлари айниқса диққатга сазовордир. 20-ишчи ёшлар мактабининг директори Г. Яцковский ўз мақоласида айрим сабабларга кўра мактабдан четда қолган ёшларни ўқишга жалб этиш ва уларга пухта билим бериш тўғрисида фикр юритади.

Пойтахтда юз берган табиий офат оқибатларини тезкорлик билан тугатиш йўлида шаҳар ва район партия ташкилотларининг қарорларини амалга оширишда корхона партия ташкилотлари томонидан кўрилган чоралар, коммунистларнинг ҳамда корхона ишчи ва хизматчиларининг олижаноб ташаббуси газета саҳифаларида ўз вақтида кенг ёритиб борилган. Ш. Шомаҳмудов издошларининг ҳиммати, Октябрь ва Киров район меҳнаткашларининг ташаббусини маъқулловчи материалларга кенг ўрин берилган.

Бироқ, шуни айтиш керакки, ана шу кўп тиражли газеталар саҳифаларида пухта ишланган ва конкрет фактларга бой бўлган материаллар билан бирга, ғоявий ва бадиий жиҳатдан етарли ишланмаган материаллар ҳам учраб туради.

Мазкур газеталарда партия ва ҳукуматимизнинг жамоат тартибини сақлашни кучайтириш тўғрисидаги қарорларини амалга оширишда олиб борилаётган ишлар тўғрисида материаллар йўқ эмас. Бироқ, уларни етарли деб бўлмайди. Корхоналардаги дружиначилар, ўртоқлик судлари фаолиятига кам эътибор берилган.

Партиямизнинг сентябрь Пленуми саноат корхоналари фаолиятида жуда катта ўрин тутади. Пленум қарорларини амалга ошириш масалалари ҳам қониқарли акс эттирилмоқда деб бўлмайди.

Кейинги вақтларда, айниқса бу йил юқорида зикр этилган корхона ишчилари сафига жуда кўп ёшлар келиб қўшилди. Уларни тарбиялаш, ҳунар ўргатиш, сиёсий ва ғоявий жиҳатдан билимларини ошириш йўлида партия ташкилотлари олиб бораётган ишлар газета саҳифаларида етарли акс эттирилмаяпти.

Ватанимиз ва халқимиз тарихида улуғ санлар ҳисобланган — совет ҳокимиятининг 50 йиллиги, В. И. Лениннинг туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан кўрилаётган тадбирлар газета саҳифаларидан ўзига муҳим ўрин тополгани йўқ.

Шунинг учун ҳам Фрунзе район партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган бюроси бу газеталар фаолиятини кенг муҳокама қилди ва тегишли тадбирлар белгилади.

Т. ИСМОИЛОВ.

Коммунист К. Нагимов бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси зилзиладан зарар кўрган Тошкент қурилишларида ишлаш учун келган кўнгиллилардан. У Москвадаги илғор коллективнинг пешқадам аъзосидир.

Суратда: бригада бошлиғи К. Нагимов.

И. ЧЕРНОВ ва А. ФОМИН фотоси.

Виктор Павлович Шаповалов 153-трестининг 1-қурилиш бошқармасида ғишт терувчи бўлиб ишлайди. Холхўжа Баҳодиров бошлиқ комплекс бригаданинг бу илғор аъзоси ҳозир Муқимий кўчасидаги уй-жой қурилишида ишлаб, кунлик нормасини 145-150 процент қилиб адо этмоқда.

Суратда: В. Шаповалов.

1924 ЙИЛ

ЯНВАРЬ. 1924 йил бошида Ўзбекистон территориясида 35 та пахта тозалаш ва 15 та ғишт заводлари, 12 та кичик электростанциялар, 2 та металлни қайта ишлаш заводи, 10 га яқин ремонт-техника устахоналари, 2 та тикувчилик, 2 та кондитер, 1 та шойи тўқиш фабрикаси ва бир нечта майда корхоналар бор эди.

17 ФЕВРАЛЬ. Тошкентда камбағал-деҳқонлар «Қўшчи» союзининг иккинчи ўлка съезди очилди.

ФЕВРАЛЬ. Хом ашё тайёрлаш бошқармаси («Упсирзаг») Туркистон республикасидан Гамбург ва Копенгагенга бир миллион сўмлик ҳар хил мўйна ва терилар юборди.

МАРТ. Тошкентда деҳқонларнинг ўлка съезди бўлиб ўтди.

МАРТ. Тошкентда Ўрта Осиёда биринчи илмий-тажриба ветеринар муассасаси — Туркистон ветеринар-бактериология станцияси ташкил этилди. Бу станция 1948 йилда Ўзбекистон илмий текшириш ветеринария институтига айлантирилди.

14 АПРЕЛЬ. Империализм ҳужумларига зарба берувчи мудофаа марказларидан бири бўлган Тошкент ишчиларининг хизматларини ҳисобга олиб, Умумроссия Марказий ижроия комитети Президиуми Тошкент шаҳар пролетариатини Қизил Байроқ ордени билан мукофотлади.

24 АПРЕЛЬ. Тошкентда хотин-қизларнинг иккинчи клуби очилди.

26 МАЙ. Қўқонда биринчи уезд педагогика билим юртини 13 киши биринчи бўлиб битириб чиқди.

МАЙ. Тошкентда Ильич номидаги қишлоқ хўжалик заводи вужудга келди.

12 ИЮНЬ. РКП(б) Марказий Комитети Сиёсий бюроси «Ўрта Осиё республикалари миллий давлат чегараларини белгилаш тўғрисида» қарор қабул қилди.

(Давоми бор).

АКАДЕМИК Т. Н. ҚОРИНИЁЗИЙ ЮБИЛЕЙИ ОЛДИДАН

Бугун Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг Президиуми республикада фан ва маданият тараққиёти учун салмоқли ҳисса қўшган машҳур олим, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, республика Фанлар Академиясининг академиги, физика-математика фанлари доктори, профессор Тошмуҳаммад Ниёзович Қориниёзий туғилганига 70 йил ва илмий педагогик, давлат ва жамоат ишларидаги фаолиятига 50 йил тўлиши муносабати билан унинг тантанали юбилейини ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Юбилей 1967 йилнинг сентябрь ойида Тошкент шаҳрида ўтказилади.

Юбилейга бағишлаб Ўзбекистон ССР «Фан» нашриёти олимнинг танланган илмий асарларини нашр этади.

Республиканинг жуда кўп шаҳар ва қишлоқларида, колхоз ва совхозларида, қатор илмий муассасаларида кечалар ва атоқли олимлар билан учрашувлар ўтказилади.

Абдураҳмон Мақсудов 53-ремонт қурилиш бошқармасида етти йилдан буён электр монтёр бўлиб ишлайди. У тўртинчи разрядли монтёр.

Суратда: Абдураҳмон Мақсудов Октябрь районидаги 19-болалар яслисида электр ўтказмоқда.

Н. МЕДВЕДЕВ фотоси.

ЎТЮРАК ЁШЛАРИМИЗ

Навоий шунқорлари

Бу ерларда куни кечагина экскаваторлар котлован қазиётган эди. Мана бугун эса, унинг ўрнида катта-катта бинолар пойдевори бунёдга келяпти. Улкан ўйдим-чуқур майдон ўрнида турна қатор кўп қаватли турар жой бинолари — бутун бир квартал шаклланмоқда. Қурилиш майдонида иш авжи қиёмида. Эгниларига гимнастёрка кийиб, енгини билаккача шимариб олган забардаст йигитлар жавлон уришяпти бу ерда.

Майдон чеккасидаги олчазор тагига ўрнатилган кўчма ўйчадан чиққан ўрта бўй, мақтидан келган йигит қурувчилар томон шитоб билан келади. Қўлида бир даста лойиҳалар ўрами. У лойиҳалардан бирини варақлаб, йўл-йўлакай нималарнидир чамалаб борарди. Бир қарашда турли хил кунгирадор чизиқ ва катаклардан иборат лойиҳа инженер Саъдулла Ортиқовга бу ерларда қад кўтарадиган кўркам кварталлар, кенг ва тўғри кўчалар, янги шаҳарчанинг гўзал истиқболи ҳақида ҳикоя қилади.

Саъдулла ширин хаёллар оғушида бригадага етиб келганини ҳам сезмай қолди. Бригада бир йўла ёнма-ён жойлашган икки уйда ишлаяпти. Уларнинг бири кўкка қараб бўй чўзган. Иккинчисининг эса пойдевори қўйилган.

— Йигитлар, блокларни пухтароқ бирлаштириш керак. Арматурани аямай пишиқроқ пайвандлайверинглар. Биз пухта уйлар қураётганимизни ёддан чиқарманг,— деди у.

— Бундай уйларни биринчи қуришимиз эмас. Ташвишланманг, бригадир. Тошкентда ҳам Навоийдаги каби истиқоматчиларни хушнуд қилишга ҳаракат қиляпмиз,— мастер В. Салимов «сўзимизга ишонмасангиз, ишимизга бир назар ташланг», дегандек подвалнинг равон бетон деворларига завқланиб қараб қўйди.

Мастернинг гапида жон бор эди. Тошкентга келишдан олдин бу азамат бинокорлар навқирон Навоий шаҳрини бунёд этишда ажойиб тажриба орттиришган. Улар тиклаган юзлаб кўпқаватли шинам уй-жойларни республика қурувчилари ҳали-ҳали эҳтиром билан тилга олишади. Ҳа, бу навқирон бунёдкорларнинг суяги Навоий хавозаларида қотган

Бригадир йигитларнинг маҳорати, сидқидилдан меҳнат қилишларига шубҳа қилмайди. Бир неча йилдан бери биргаликда қилинган меҳнат унда илиқ таассуротлар қолдирган. Лекин шундай бўлса ҳам тошкентликлар учун қандайдир бошқа, умрбод эсда қоладиган пухта муҳташам уйлар қургиси келарди унинг.

Тошкент... Бу ажойиб масканни у студентлик йилларидаёқ қалбдан севган. Беқиёс меҳр қўйганди бу азим шаҳарга.

... Темир йўл транспорти институтининг дипломанти Саъдулланинг эътиборини коридорда осиғлиқ мўъжазгина эълон тортди. Институт комсомол комитети янги қурилаётган Навоий шаҳрида ишлаш учун битирувчиларга комсомол йўлланмаси топшираётган эди. Кўп йиллардан бери бирор каттароқ ишнинг бошини тутишни орзу қилиб юрган Саъдулланинг айни муддаоси бўлиб чиқди бу. Ўзи каби ўт юрак йигит-қизлар билан эндигина янги шаҳар режаси тортилаётган Навоийга келган Саъдулла енг шимариб, ишга муккасидан берилиб кетди. Кун сайин янги-янги бино ва кўчалар қурилиб, чирой кашф этаётган навқирон Навоий барча ёш қалблар қатори Саъдуллага ҳам олам-олам қувонч бахш этарди. Шаҳар унинг кўз ўнгида ўсди, улғайди. У билан бирга ёш инженер ҳам меҳнатда тобланди, чиниқди. Бу ердаги уч йиллик ҳаёт мактаби унга институт аудиторияларида эгаллай олмаган ва ҳеч қайси китоб ёки конспектда ёзилмаган нарсаларни ўргатди.

26 апрель куни у бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси ҳаётида ҳам унутилмас из қолдирди. Шу кундан бошлаб ҳамма бир оғиздан пойтахтни тиклаш, зилзила оқибатларига қарши курашаётган минглаб жасорат эгалари сафида бўлиш истагини билдиришди.

Тошкентда қурилиш бениҳоя кенг миқёсда бормоқда. Саъдулла бунчалик катта қурилиш майдонини биринчи кўриши. Пойтахт Навоий шунқорларини ҳам ўз бағрига олди.

Ишчан бинокорлар коллективи ишни жадал суръатлар билан бошлади. Ҳозир қурувчилар масканини таниб бўлмайди. Дастлабки биноларнинг усти ёпилмоқда, пастки қаватларида эса пардоз ишлари авж олиб кетган.

Ҳа, бу ерда оз эмас, бир йўла саккизта 80 квартирали уйларнинг пойдевори барпо этилди. Уларнинг ҳаммаси тўрт ва беш қаватли йирик панелли бўлади. Ҳусни ҳам ўзига ярашa. Буни анави тугалланаётган навоийликларнинг Тошкентдаги қалдирғоч уйи кўрсатиб турибди. Пардозлангандан кейин унинг ҳусни атрофдаги гўзал табиат манзарасига узукка солинган ёқут кўздек ярашади.

Пойтахтнинг Кочубей номли кўчасидаги бу уйларни барпо этишда Саъдулла Ортиқов бошлиқ комсомол-ёшлар бригадасининг мусобақадошлари Б. Рибаков, А. Азимов бригадалари, участка бошлиғи Л. Андреев, бош инженер В. Косенко, мастерлардан У. Ўтанбоев, Т. Абдукаримов каби қалби бунёдкорлик ишқида ғалпинаётган азаматларнинг озмунча меҳнати сингмади. Уларнинг билак кучи зеҳни ва маҳорати улуғ мақсадга қаратилган. Навоий шунқорлари Октябрнинг 49 йиллиги шарафига катта мажбурият олишган. Байрам кунигача улар тошкентликларга 20 минг квадрат метрлик бошпана туҳфа қилишмоқчи. Ваъда вафоси билан гўзал дейдилар. Навоийлик қурувчилар эса ҳозирча ўз сўзларининг устидан чиқиб келишмоқда. Улар келажакка ҳам ишонч билан боқишади. Айниқса топшириқларни 1,5 бараварга етказиб адо этаётган Саъдулла етакчи ёшлар совет кишиларига хос ғайрат ва шижоат билан меҳнат қилиб, эл ҳурматини қозонишяпти. Уларни кўриб «яшанг, азамат Навоий шунқорлари» дегинг келади.

З. ЎТКИРОВ.

ПИАНАКОТО ҚАБИЛАСИ

Виктор НОРВУД.

Мамлакатлар, одамлар, одатлар

Қўрғошин дўли илоннинг бадбашара бошини ғалвир қилиб юборди; у бўшашди, думи уён-буёнга қимирлаб чор атрофга балчиқ сачратди. Индус калтираб дарахт илдизига осилди. Илоннинг тилка-пора бўлган қолдиғи ботқокликка кириб бақатўнлар орасида йўқолди, осмонда эса мағрур кишиларнинг овози янградди. Майдонга ҳар томондан индуслар келди. Улар бир-бирини туртиб олдинга интилишар, имо-ишоралар билан милтиқдан чиққан ингичка тутунни кўрсатишар, Чарлининг милтиғига мароқланиб тикилишар эди. Қари индус тезда ҳушига келиб қирғоққа чиқди ва қўлини баланд кўтарди. Бир дақиқа сукунат чўкди.

У тез-тез Чарли билан гаплашди. Тўхтовсиз ингичка овоз билан худди нафас олмагандек узоқ нутқ сўзлади. Чарли унинг мақсадига тушунди—чунки у ҳам қариблар қабиласидан эди.

У бошини чайқаб мийиғида кулиб, милтиқ ўқдонини очди. Бир кичик индус милтиқдан тушган гильзани сапчиб олиб қандайдир ғолибона руҳда қичқирди. Чарли мағрурона милтиқни қайта ўқлаб, отишга тайёрлаб қўйди. Сўнг ботқокликка туфуриб тилка-пора бўлган уст-бошидаги яшил лойини тозалади.

— Юр қишлоққа борамиз.— деди у.

Чол намойишнинг бошида, қолганлар эса оломон бўлиб унинг орқасидан боришар экан, менинг товонимни босиб олишга салгина қоларди. Индуслар пакана бўлишига қарамай ниҳоят гўштдор ҳамда кенг кўкракли эди. Уларнинг ўрилган, елкасигача тушган қора сочларида кичкина-кичкина оқ ипак попукчалар осилиб турарди Чолларнинг тиши эговланган бўлиб, уларнинг қорни, кўкраги, пешонаси ва жағига ҳар-хил суратлар солинган эди. Бировлар қўлида давашиба дарахтидан ясалган камон бўлиб ҳар-хил хатлар билан безалган, охирига балиқ ва маймун суякларидан уч ўрнатилган попукли ёйлар бор эди. Бошқалари ҳар хил ёй солинган уч-тўрт метрли ўқдонни осиб олиб, олтмиш сантиметрга қадар узунликдаги найзаларини у ён-буёнга силкитишар эди.

Биз сўқмоқдан борар эканмиз. Қари индус менинг фикримча бошқа жойлардан мутлақо фарқ қилмайдиган жойларни эҳтиёткорлик билан босиб ўтарди. Чарлининг айтишига кўра, бу ерда эҳтиёткор бўлмаган киши ўзидан-ўзи ўқ отадиган яширин пистирмага дучор бўлади. Ҳар ер-ҳар ерда сўқмоқ ёнида тикон қадалган йўғон ходалар кўзга ташланади; ниҳоят айёрона беркитилган чуқур тузоқлар ҳам учраб туради: мен ҳеч қачон қуруқ барглар орасига яширинган бундай тузоқларни тополмас эдим. Ҳатто, Чарлининг ўзи ҳам бу ерда бошқарувчисиз сўқмоқнинг охиригача соғ-саломат етиб бориши амри маҳол эди.

Ниҳоят кенг далага чиқдик. Осмон хомуш ва бадқовоқ эди. Шунга қарамай дарахтлар шохи орасидан қуёш нурлари кўриниб турарди. Бизга бир неча ит вовуллаб ташланди. Итлар елкасига найза уч теккач бир пасда жағи босилди. Қатор турган сарвқомат асайпальмалари ёнида дарё чизиғи, унинг ёнидаги қумлоқ соҳилларда эса новдадан четан шаклида тўқилиб, тепасига барг ёпилган кулбалар кўринди.

Биз ўрмондан чиқишимиз билан ёнимизга ўсмирлар ва қизлар оломони қўшилиб бошқа аҳоли бизни кулбалар остонасидан аста кузатиб турарди.

Ўймакор курсидан қандайдир қотиб қолган кўкраклари тиришиб кетган чол кўтарилди. У ҳозиргина чарҳлаётган найзасини қўйиб уч метрлик найзани қўлига олди. Индус қабила бошлиғининг ажойиб тантанали кийимига безанган эди: унинг бўйни атрофида «ара»—зотли тўтиқушнинг патлари барқ уриб, қўл ва оёғи ягуарнинг ола-була териси билан безалган эди: кабан тишидан қилинган мунчоқ, бургут патлари ва ягуар терисидан қилинган безаклар билан камар боғлаб турарди.

Биз яқинлашдик. У ерга найзани тикиб, ажойиб колибра патларидан қилинган рангба-ранг пелеринни елкасига солди, ҳар-хил суратлар чизилган баданини ўради. Уларнинг ҳаммаси эски, моғори чиққан Чарлининг бошидаги сингари шляпани кийиш билан ниҳоясига етди.

Бизнинг йўл бошловчимиз қаттиқ қичқиргач бир дақиқа сукунат чўкди. Сўнгра у қўлларини ҳаракатлантириб бизга ишорат қилиб тез-тез нутқ сўзлади. Қари қабила бошлиғи бир неча бор унинг сўзларини тушунгандек бош чайқаб, бизга қўл узатар экан, милтиғимизни сўради. Чарли унга сочма милтиқ берди. Мен милтиғимдан абадий ажралдим деган фикрга бориб, тахта бўлиб қолдим. Аммо қабила бошлиғи бунга эътибор билан узоқ тикилгач, ғудурлаб Чарлига қайтариб берар экан, менсимаганлиги кўриниб турарди. Чарли жилмайиб менга қаради:

— Бу ёмон милтиқ экан, деди. Тепкиси йўқ—арзимайди. Унинг иккита милтиғи бор экан, яхши отармиш. Унга фақат патрон керак.

Менда алмаштириш учун жуда оз мол қолган эди — бир неча балиқ тутиш қармоғи, озгина нейлон ип, гугурт, тамаки, ойна, шиша маржон, тароқ ва қизил матодан бошқа ҳеч нарсам йўқ. Мен қабила бошлиғига запасимдан истаганча олиш ҳуқуқини бердим. Бир нечта плитка шоколадни ёнимда турган болаларга улашдим. Бошқа индуслар эса сал нарироқда кутиб туришарди. Мен уларга энг охирги тамакимни бердим — ўзим чекмайман. Чарлининг эса шахсий запаси бор. Бу ишим қабила бошлиғига ёқмади. Бошлиқ ғазабланиб моллар қўйилган тўнгакка мушт урди. Чарли мени аста туртиб, тез-тез пичирлади:

— Фақат бошлиққа бериш керак. Бўлмаса у сендан қасос олади. Унга патрон бер.

— Бошлиққа айт, менга милтиғини кўрсатсин. — Мен милтиқлар бу ерга қандай келтирилганлигини билмоқчи эдим.

Чарли боши билан имо қилиб, гапга киришди. Кекса қабила бошлиғи ишончсизлик билан назар ташлагач, ёнидаги кампирга ниманидир ғудурлади. Кампир кулба томонга йўл олиб, дарҳол иккита занг босган якка тиғ милтиқни кўтариб чиқди. Ўн олти калибрли биринчи милтиққа тепасидан ўқ солинарди. Иккинчи ўн икки калибрли милтиқ эса ўқдондан ўқланарди. Улардан бирортасида ҳам фирманинг муҳри кўринмасди. Биринчи милтиқнинг қачон чиққанини худо билади, иккинчисида эса 1911 йил белгиси турарди...

Мен Чарлига на капсул, на дорим йўқлигини айтиб фақатгина қабила бошлиғига ўн иккинчи калибрли милтиқ учун янги мева ва парранда гўштига ўқ алмаштиришим мумкинлиги, шунингдек, «сариқ темир», — олтинга айирбошлашим мумкинлигини тушунтирдим. Чарли илжайиб, таржима қилди:

— У, хўжайин аҳмоқ йўқ деяпти. Ўққа у банан билан жўжа беради. Унинг олтини ҳам бор. Аммо ўққа айрибошламасмиш, доллар талаб қиляпти.

Мен тахминан ярим қути ўқ чиқардим. Қабила бошлиғи қувониб ўз ҳаяжонини яшира олмади, гильзаларга ташланди: у бошда уч-тўрт дона ўқдан умидвор экан.

Қабила бошлиғи курси остидаги саватга қўлини тиқиб Чарлига ҳайвон терисидан тикилган қандайдир халтачани улоқтирди. У чаққонлик билан халтани илиб олиб, кафтига бир нечта сариқ зарраларни тўкди. Менинг қизиқишим бирданига сўнди, — У пирид эди. Чарли кафтига тупуриб сўз изларкан, қабила бошлиғига олтин билан пирид ўртасидаги фарқни айтди. Унинг ўзи ҳам буни Чарлидан яхшироқ биларкан...

Ниҳоят қабила бошлиғи бошқа халтани қўлига олди. Халта ичидаги нарсалар тўнка устига тўкилганда мен ўз ҳаяжонимни аранг яширдим. Бу ерда фақат битта қимматбаҳо тош-нур сочиб турувчи йигирма каратдан кам бўлмаган саккиз қирралик ҳақиқий олмос бор эди! Мен бефарқ қарашга ҳаракат қилиб, уни қўлимга олдим. Чарлининг кўзи қинидан чиқиб кетаёзди. Аммо у миқ этмади. У тош идеал бўлмаса ҳам, унда кўпгина бошқа нарсалар аралаш бўлса-да, мен бундан баттарроқ олмос учун одамлар бир-бирини ўлдирганлигини яхши билардим...

— Сўрагинчи, бу тошни қаердан олган экан, — дедим мен Чарлига, — эҳтимол мен уни сотиб оларман.

Маълум бўлишича индуслардан бири олмосни бу ерга чангалзордан келган қандайдир гаринпердан олган экан. Эҳтимол у олмосни Акарай тоғ йўлидан келаётганда топгандир... Бу олмос учун мен фақатгина ўқларни эмас, ҳатто милтиқни беришга ҳам тайёр эдим. — Мен тўнка устига яна ярим қути ўқ тўкдим. Қабила бошлиғи бош силтади, Чарли таржима қилди:

— У ҳамма ўқларни сўраяпти. Ҳамма ўқлар билан бирга туз ҳам сўраяпти. Тамаки ҳам берсин дейди. Кейин сенда ром бор-ёки йўқлигини сўраяпти!

Мен ярим қути ўқ устига яна бир қути ўқ қўшиб, олмосни чўнтагимга солдим ва юзимдаги майда тер доналарини билмадимикин деб, қабила бошлиғига назар ташладим. Савдо тугади...

Чарли менга биз тунайдиган кулбани кўрсатди. Том остида еттита тўр беланчак осилган бўлиб, кулбанинг ён томонидаги икки девори ва унинг орқа томонидаги очиқ қисмида кенг каравотлар тўқилган эди. Каравотлар устида туваклар, қуроллар, қуритилган кўкатлар, манеоко солинган саватлар ва миллионлаб бошқа нарсалар турарди. Бошқа каравотлар устига пичан ва ҳайвонларнинг териси тўшалган эди. Кулба остонасида ёшгина қиз пайдо бўлди. Унинг қўлида оёғи боғланган иккита ориқ товуқ бор эди. У қағ-қағлаётган паррандаларни ерга ташлаб, орқасига қайтиб чиқиб кетди. Биз иккинчи марта кулбадан бир неча қадам нарида у қизни учратдик. Бу сафар катта сават тўла яшил бананларни олиб келаётган эди. Унинг қандайдир ўсимлик мойи билан мойланган бадани ялтираб, узун сочлари илон терисидан қилинган энлик камар билан пешонаси устига боғлаб олинган эди.

(Давоми бор).

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 2 бет
19 ОКТЯБРЬ, 1966 й.

ИНСОН ОДОБИ БИЛАН...

АЗИЗ ҲАМШАҲАРЛАР!
МУҲТАРАМ ГАЗЕТХОНЛАР!

Инсоннинг инсонлиги унинг аҳлоқу-одоби билан ўлчанади, десак адашмасак керак. Чиндан ҳам одоб — одам деган номни юксак кўтариб тургувчи қанотдир.

Ўзбек эли қадимдан ўзининг хушмуомалалиги ва меҳрибонлиги, ибоси ва ҳаёси, одоби ва аҳлоқи билан машҳурдир. Бугунги кунда одоб масаласи шунчалик муҳим аҳамият кашф этдики, у ҳар кимнинг қалбига чўғ ташласа керак.

ҲУРМАТЛИ ОТАХОНЛАР, МЕҲРИБОН ОНАЖОНЛАР!

Одоб кексаларни иззат қилишдан бошланади, деган гап бор. Ҳар куни ўз кўзингиз билан кўриб турган воқеалар ҳақида ёшларнинг — ўз ўғил-қизларингизнинг юриш-туришлари тўғрисида нима дейсиз! Кўнглингизда нима гаплар бор! Балки сиз ўз фикр-ўйларингизни чиройли, силлиқ қилиб ёзолмаслигингиздан ийманарсиз. Ҳеч тортинманг. Ўғил-қизингизми, набирангизми, биронтасига кўнглингиздагини ёздириб, редакциямизга юборинг. Сизларнинг доно фикрларингиз биз учун ҳар қачон бениҳоя қиммат.

Редакциямиз эшиги ҳар куни очиқ. Истаган пайтингизда кириб, ўз фикрингизни ўртага ташлашингиз мумкин.

АЗИЗ ЗАМОНДОШЛАР!

Ўз тенгдошларингизнинг — ёшларнинг одобу-ахлоқ бобида тутган ўрнига қандай қарайсизлар! Бу мавзуда Сизлар нима дейсизлар!

ҲУРМАТЛИ МАҲАЛЛА АКТИВЛАРИ!

Сизлар ҳаётнинг ичида бўласиз. Халқнинг юрагидаги гаплар сизларга аён. Бу борада Сизларнинг ёрдамингизга муҳтожмиз.

Газета редакцияси одоб ҳақидаги мулоҳазаларни тўплаш мақсадида ёзувчилар, олимлар, маориф ходимлари, санъаткорлар, ўқитувчилар, маҳалла активларининг бир неча группаси билан суҳбатлашди.

Газета саҳифаларида одоб даврасини олиб бориш учун махсус кенгаш тузилди. Севимли ёзувчимиз Абдулла Қаҳҳор, Ўзбекистон Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзолари Яҳё Ғуломов, Юнус Ражабий, Ўзбекистон ССР Маориф министри Анвар Қўчқоров, отахон шоир Ҳабибий даврани олиб боришади.

МУҲТАРАМ ГАЗЕТХОНЛАР!

Сизларга тағин бир бор мурожаат қиламиз. Марҳамат, кўнглингизда нимаики бўлса, ҳаммасини тўкиб солинглар. Газетамиз фикрларингизни эҳтиром билан кутиб олади.

Бугун шоир Ҳабибий билан композитор Юнус Ражабийнинг шу мавзудаги мақоласини ёритиб, «Инсон одоби билан...» суҳбатимизни бошламоқдамиз.

Мулоҳазаларингизни кутамиз!

СУРАТДА: «ИНСОН ОДОБИ БИЛАН...» ДАВРАСИНИ ОЛИБ БОРУВЧИ КЕНГАШ АЪЗОЛАРИ: (ЧАПДАН ЎНГГА) ЎЗБЕКИСТОН ССР МАОРИФ МИНИСТРИ АНВАР ҚЎЧҚОРОВ, ЎЗССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ АКАДЕМИГИ ЮНУС РАЖАБИЙ, КЕКСА ШОИР ҲАБИБИЙ, ЎЗССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ АКАДЕМИГИ ЯҲЁ ҒУЛОМОВ, ҲУРМАТЛИ ЁЗУВЧИМИЗ АБДУЛЛА ҚАҲҲОР.

В. СИРОТКИН фотоси.

КЕЛИНГ, БИРГА ЎЙЛАШАЙЛИК

Азиз ҳамшаҳарларимиз! Турмуш дегани шунчалик чуқур уммон эканки, қанчалик ичкари кириб борсангиз, шунчалик мураккаблашиб кетавераркан.

Бизлар кекса одамлармиз. Шунча йиллик умримизда баҳорни ҳам, кузни ҳам, қувончни ҳам, ташвишни ҳам, яхшини ҳам, ёмонни ҳам кўрдик. Лекин инсон одобу ахлоқи, хулқу атвори масаласида фикр юритар эканмиз, зиммамизга қанчалик мушкул муаммо тушганини тушунамиз. Аммо ҳозирги кунда бу масала шундай катта мазмун касб этдики, сукут сақлаб туролмаймиз. Шундай мазмун касб этдики, ўз фарзандларининг, демакки бутун бир келгувси авлоднинг нурли тақдирини ўйлаган ҳар бир киши жим туролмаса керак.

Иззату ҳурмат, меҳру муҳаббат, одобу ахлоқ инсон деган номни баланд кўтариб турган бақувват тиргаклардир. Шу тиргаклар қулаб тушса, одам боласи ўз номига монанд бўлолмай қолиши тайин. Ҳозирги кунда орамизда яхшилар қаторига киритиб бўлмайдиган одамлар ҳам борлиги ҳайрон қолдиради бизни. Бу кунлар, ахир, одамларимиз бир-бирига фақат яхшилик қилиб яшайдиган кун эмасми?

Қизиқ, нимага бировнинг ўзи яхши-ю, фарзанди ўзига ўхшамайди. Ёки нима учун бировнинг боласига ҳавасингиз келади-ю, отасини кўриб ранжийсиз?

Қадимдан қолган гап бор. Боши думалоқ бўлгани билан ҳаммаям одам бўлавермайди. Ҳақ гап. Одоб, ахлоқ бобига келганда ҳаммаям бир бирига ўхшавермайди.

Салому алик, ҳурмату иззат, меҳру шафқат, элимизнинг қадим замонлардан қолган табаррук удуми. Бу одат ажлоддан авлодга, отадан болага ўтиб келган. Бундан кейин ҳам ўтаверади.

Лекин нима учун кейинги пайтларда катталарга ҳурмат, кичикларга иззат хийла камайиб қолди? Нима учун бир замонлар ёшлар кексаларни кўрса таъзим-тавозе билан салом бериб ўтарди-ю, ҳозирги кунда аксарият йигит-қизлар мўйсафидларни кўриб кўрмасликка олиб ўтиб кетишади. Албатта, ҳеч ким саломни ҳам, аликни ҳам тилаб олмайди. Элимизда яхши нақл бор: иззат қилсанг ҳурмат кўрасан. Гапимизни салом-аликдан бошлашимиз бежиз эмас. Одам билан одамнинг кўнгил иплари шу калима билан боғланади.

Ҳар куни маҳалламиз кексалари, мўйсафидлар ўртасида бўламиз. Кўпинча баъзи ёшларнинг одоб доираси торайиб кетганини айтишади. Ҳа, бир туркум ёшлар борки, ақлу одоб бобида у қадар баркамол эмас. Рост, катталарнинг ҳурматини жойига қўядиган, кичиклардан шафқатини аямайдиган ёшларимиз кўп. Лекин бирники мингга, минги туманга дегандай, тенгқурларининг юзини ерга қаратаётган йигит-қизлар ҳам йўқ эмас.

Лекин... Бу ўринда яна бир муаммо чиқиб қолди. Ўша ёшлар ким? Ўзимизнинг пушти-камаримиздан бўлган фарзандларимиз эмасми? Улар осмондан тушиб қолгани йўқ-ку!

Баъзан «фалон қўшнимизнинг боласи нобоп чиқиб қолди-да!» деб ўзининг ўғлини мақтайдиган ота-оналарга ҳайрон қоламиз. Ахир қўшнининг боласи сизнинг ҳам болангиз-ку! Шу болалар Сизнинг болангиз билан бир ҳаводан нафас олиб турибди-ку. Қўшнингизнинг бошига кулфат тушса, ҳаммадан аввал бел боғлаб чиқасиз. Хўш, нега энди қўшнингизнинг боласи ноқобил чиқиб қолса, индамай томоша қиласиз?

Ёшларимизнинг ҳеч қайсиси осмондан оёғини узатиб тушган эмас. Одам боласи туғилганда ҳаммаси бирдай пок бўлади. Унинг ким бўлиб етишиши атрофдагиларга боғлиқ. Қуш уясида ўрганганини қилади, дейишгандай, ёшлар яхши одатни ҳам, ёмон одатни ҳам катталардан, атрофдагилардан ўрганишади.

Мана, тўйларни олайлик. Кўпчилик тўйларимиз куёв томонни ҳам, келин томонни ҳам қийнаб қўйишини гапирмаёқ қўя қолайлик. Бундай дабдабали тўйларнинг тағин бир қалтис зарари бор. Катталар «мен сенга айтсам...» га етгунча ичишади. Оёқлари тагида шиша йиғиштириб юрган болаларга парво ҳам қилишмайди. Баъзан (ножойиз бўлса ҳам айтишга тўғри келади) соч-соқолига қиров қўнган, ўзини кексалар қаторига қўшиб юрадиганларнинг ўзи ҳам бир чеккада ўтириб олиб, ёшгина ўспиринга «ичавер болам, тўй экан, хурсандчиликда ичишнинг айби йўқ» деб қўйишади.

Нега айб бўлмасин? Бир замонлар наша чекиш, бўза ичиш айб саналарди-ю, нега ҳозир ароқ ичиш айб эмас?

Тўй тарқаши олдидан одам сийраклашиб қолган столларга ёш-ёш болалар ўтириб олиб, катталардан қолган ичкиликни ичишаётганини кўрсангиз нега ташвишга тушмайсиз?

Мана энди, кийинишларни кўринг. Ҳозир қизингизга сочингни майдалаб ўриб юр десангиз, ўғлингиздан бекасам чопон, этик кийиб олишни талаб қилсангиз кулгили кўринади. Ўзимиз ҳам шундоқ кийиниб юр, деб айтмаймиз-ку уларга. Аксинча ёшларимиз бежиримроқ кийинсин деймиз. Лекин яхши кийинаман деб олифтагарчиликка ўтиб кетган йигит-қизлар кишининг ғашини келтиради.

Хўш, бу масалада ким йўл-йўриқ кўрсатиши керак? Мактабми, ота-онами?

Бир хил ота-оналарга ҳайрон қоласан киши. Боласи ёмонлик қилса, «муаллиминг шунақа тарбия беряптими сенга; шошмай турсин» деб қўйишади. Наҳотки улар айбни муаллимда деб ўйлашса?

Бизнингча, айб ҳаммамизда! Боланинг тарбияси учун ота-она ҳам, маҳалла-кўй ҳам, мактаб ҳам бирдай жавобгар! Бу ўринда айниқса маҳалла-кўйнинг ҳиссаси каттароқ бўлиши керак.

Маҳалла активлари дабдабали, серҳашам, серхарж тўйлар қилишни, тўйда ароқ ичишни чеклаб қўйишлари, хулқи бузилган каттадан-кичикни ўртага олишлари, керак бўлса район ижрокомидан маслаҳат сўрашлари фойдадан холи эмас.

Одам одамларнинг ичида яшайди. Кўпчиликдан дакки еганидан кейин бўлмағур одатини тарк этмай иложи йўқ.

Қайси куни «Қизил Ўзбекистон» маҳалласига борганимизда қизиқ бир гап эшитдик. Шу маҳаллада турадиган бир киши ҳар куни ичиб келиб, тўполон қиларкан. Охири ҳамманинг сабри тугабди-ю, умумий мажлис чақиришибди. Юзга яқин одам тўпланиб, ҳалиги кишини ўртага олишибди

«Одам бўлсанг бўл, бўлмаса маҳалладан кўчириб юборамиз» дейишибди.

Атрофида ўзининг яхши кунига ҳам, кулфатига ҳам асқатадиган товуткашлари турганидан кейин бир нима деб кўрсин-чи?

«Хўп,— дебди.— Бир ҳафтадан кейин ўйлаб, аниқ жавобимни айтаман» дебди.

Бир ҳафтадан кейин тағин мажлис бўлибди. Ўша одам маҳалладан узр сўрабди, ёмон йўлдан қайтарганлари учун раҳмат айтибди. Сўзининг устидан чиқиб, минбад ичмайдиган бўлибди. У билан унча-мунча улфатчилик қилиб юрадиган маҳалла қоровули ҳам ичишни ташлабди.

«Илғор» маҳалласида ҳам яхши одат бор экан. Кимнинг боласи ёмон ўқиса, одобсизлик қилса, ўша одам қўни-қўшнилари олдида жавоб берар экан.

Хуллас, атрофимиздаги нарсаларнинг ҳаммасига ҳаммамиз жавобгармиз.

Ушбу мақолани ўқиган ҳамшаҳар биродарларимиз! Биз кўнглимизда борини ўртага ташладик. Қани, сизлар нима дейсиз? Юрагингизда не гаплар бор? Ахир сизлар ҳам ҳар куни ўзингиз кўриб, эшитиб турган воқеалар тўғрисида кўпдан бери ўйлаб юрган бўлишингиз керак.

Қадимда элимизнинг ўн фоизи саводхон бўлса, тўқсон фоизи илму саводдан бехабар эди. Бизлар энди биримиз тиббий илмда Ибн Сино, биримиз мунажжимликда Мирзо Улуғбек, биримиз математика илмида Муҳаммад Ал Хоразмий ва Абу Райҳон Беруний, биримиз адабиётда Алишер Навоий, биримиз бинокорликда Фарҳодга қаср бунёд этган Қоран, яна биримиз илми-мусиқийда Абу Носир Форобий бўлсаг-у, наҳотки ўзимизнинг бўлғуси авлодимизга, ўз куртакларимизга одобу ахлоқнинг намуналарини ўргата олмасак?!

Бу мактубни биз сизларга атадик, фахрли ўғил-қизларимиз! Гарчи гапларимиз дағал ва ноҳақ кўринса, бу ҳам сизларга бўлган чин муҳаббатимиздан.

Юнус РАЖАБИЙ.
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги.
ҲАБИБИЙ,
кекса шоир,

Ақл ёшда эмас...

Биз яшайдиган Чилонзор районидаги Тоҳир кўчаси анча серқатнов йўл. Ўтган-кетганни кузатиб, кўп воқеаларнинг гувоҳи бўламиз. Инсоннинг табиати нозик бўлар экан. Баъзида биров-бировга йўл берганини кўриб ҳам бошимиз осмонга етади... Лекин, мен бугун сизларга бошқа нарса ҳақида гапириб бермоқчиман.

Шу кўчадан бир кампир ҳасса таяниб, челакда нимадир кўтариб келаётган эди. Рўпарасидан ёши 19-20 ларга борган, сурнай поча шим кийиб олган жуда олифта йигит келар эди. Нима бўлди-ю, ҳалиги кампир қўлидаги челакнинг чети йигитга тегиб кетди.

— Маданиятсиз, сарқит! — ўшқирди йигит, онаси тенги аёлга.

Кампир қаттиқ хижолатга тушган эди. Оёғига қаттиқроқ теккан бўлса, жони оғриган дирда, дедими, узр сўрай бошлади.

Воқеани менгина эмас, бошқалар ҳам кузатиб, диллари оғриб турган экан. Шу орада оддийгина кийинган бир қизча келиб:

— Холажон, қаерга борасиз, юринг, челагингизни мен олиб бориб бера қолай,—деди хўш муомалалик билан.

Кекса аёлнинг дилини ранжитган олифта ҳам ўз йўлида давом этди. Йигит билан қизнинг муомаласи ер билан осмончалик фарқ қилар эди. Ёш бўлса ҳам оқила, тарбия топган, ширинсўз, хушмуомала қиз маҳалламизда истиқомат қилувчи Убай ака Мирпўлатов ва Руқия опаларнинг фарзанди Ровза эди.

Йигитнинг кимлигини ва қаерда яшашини суриштиргим ҳам келмади. Негаки, у ўзининг номақбул ҳаракатлари билан одамни қаттиқ хафа қилган эди. Ёшлар номига иснод келтирувчи усти ялтироғ-у, ичи қалтироқ бундай фарзанд ҳар қандай ота-онанинг ҳам шаънига доғ туширади. Шаҳримизда шундай фарзандларимиз борлигидан ҳам уялади киши.

Х. ЛУТФУЛЛАЕВ,
пенсионер.

„Тушунган“ қизлар

Ишдан сўнг уйга қайтмоқчи бўлиб, Ўқчи остоновкасига келдим. Маҳалламиздаги анча ёшга бориб қолган тўладан келган қария ҳам трамвай кутиб турар эди. У билан сўрашиб, трамвайга чиқдик.

Трамвай ичида бир қиз ўтирган жойидан сакраб туриб, бояги пенсионерга жой бўшатди. Арзимаган шу нарсага жуда хурсанд бўлдик. Кейин жой берган одобли қизнинг кимлигини билиб олиш учунми ёки ўз ҳаракати билан меҳримизни тортгани учунми, у томон қарадик. Қиз дугонаси билан кетаётган экан. Иккови деярли бир хил кийинган. Ингичка пошнали туфли, қўлларидаги портфеллари ҳам бир хил, ҳатто сочлари ҳам бир хилда баланд қилиб турмакланган. Кўринишидан улар қандайдир бир институтнинг охирги курсларида ўқишса керак.

— Раҳмат, қизим, барака топинг! — деди киши қиздан миннатдор бўлиб.

— Ану ўртоғи менга жой берган эди. Жуда яхши қизлар экан булар, — деди ҳалиги кишининг ёнида ўтирган аёл.

Шундан сўнг ёнма-ён ўтирган икки кекса қизларга қараб, ҳозирги ёшларнинг маданияти, одоби, кийинишлари ҳақида завқ билан гаплаша бошладилар. Бот-бот қизлар томон қараб қўйишарди.

Ўзаро нималарнидир гаплашиб, кулишиб кетаётган қизлар Бешёғочга етиб келишгач, бири-иккинчисига нима ҳам деди-ю, иккинчиси овозини баралла чиқариб:

— Дану, ўлибдими шу одам менга қариндош бўлиб, семиз одамларни кўрсам кўз олдимга боқилган чўчқа келади, деса бўладими?!

Шунда беҳосдан ҳамма ўгирилиб бояги мен билан бошлашиб, трамвайга чиққан семиз кишига қаради. У ўзини жуда ноқулай сезаётган эди.

Қуруқ ўрнига қўйиб кийиниш ёки машина-трамвайларда катталарга тезда жой бўшатиш билан одобли бўлиш қийин экан. Бу ўқимишли, «тушунган» қизлар ўз гаплари билан ҳаммани ҳанг-манг қилиб кетишди.

Бу воқеага анчагина вақт ўтган бўлса ҳам семиз одамларни кўрдим, олифта қизнинг гапини эслайман, одамга ташқи гўзалликдан ҳам кўра ички гўзаллик керак эканини яна бир бор кўнглимдан ўтказаман.

Лутфи ШАРИПОВА.

Уз шогирдларига шундай «таълим» берадиган устозлар ҳам йўқ эмас.

1. Биринчи маошдан кейин...
2. Иккинчисидан сўнг...
3. Тўртинчисидан кейин...
4. Ўнинчисидан сўнг...

Рассом А. ХОЛИҚОВ

Пири-бадавлат қарияларимиз

ЖЎШҚИН ҲАЁТ ИЧИДА

Ҳожибек ота социал таъминот министрлиги биносига кирди-ю:

— Чақиртирган экансиз, — деди, — пенсиялар бўлимининг мудири Дина Борисовна Белоконь билан қуюқ сўрашаркан.

— Гап бундай, — сўз бошлади Дина Борисовна салом-аликдан сўнг, — 13 яшар Саидамин ота-онасидан етим қолган. Унинг марҳум отаси, республика аҳамиятидаги шахсий пенсионер Қосимхўжа Ёқубхўжаевнинг пенсиясини ёш болага бериб бўлмайди. Вазифа ана шу боланинг ҳозир қайси қариндошининг қарамоғида ва бола балоғатга етгунга қадар марҳум отасининг пенсиясини кимга тайинлаш мумкин эканлигини аниқлаб келишдан иборат.

Ҳожибек ота ўзига топширилаётган вазифанинг анча масъулиятлигини сезиб, кўрсатилган адрес бўйича Саидамин яшаб турган Самарқанд Дарвоза кўчасидаги ҳовлига кириб борди. Уйдагилар билан ўтказилган суҳбат натижасида боланинг ўгай акаси Тошхўжа Саримсоқов қўлида тарбияланаётгани ва отасининг пенсиясини ана шу акаси номига тайинлаш мумкинлигини аниқлади. Ҳожибек ака бу масалада қаерга ва кимга учрашиш, қандай ҳужжатлар топшириш лозимлигини ҳам тушунтириб, улар билан хайрлашди...

Кексалик ҳузур-ҳаловатидан кечиб, халқимиз бахт-саодати йўлида хизмат қилаётган бу нуроний отахоннинг кимлиги кўпчиликни қизиқтирса керак? Бу киши кекса коммунист, толмас жамоатчи, меҳрибон ота Ҳожибек Бухорбоевдир.

Отанинг пенсияга чиққанига анча йил бўлди. Давлат унинг узоқ йиллик самарали меҳнат фаолияти олдидаги хизматларини назарга олиб, республика аҳамиятидаги шахсий пенсияга ўтказган. Лекин доимо жўшқин меҳнат қучоғида, одамлар орасида яшаш ва ишлашга ўрганган киши уйда тинч ўтира олади дейсизми? Йўқ, бир ой ўтар-ўтмас зерикиб қолди. Ўзи яшаб турган жойдаги бошланғич партия ташкилотига мурожаат қилиб, унга топшириқлар бериб туришни илтимос қилди. Унинг илтимоси қондирилди. Бошланғич партия ташкилоти отага тез-тез топшириқлар берадиган бўлди. Орадан кўп ўтмай уни ўртоқлик судига раис ўринбосари қилиб сайлашди. Ота беш йил жамоатчилик асосида ана шу постда хизмат қилди. Бу орада уни Ўзбекистон социал таъминот министрлиги, район партия комитети халқ контроли комитетидан ҳам тез-тез чақирадиган ва турли масъул топшириқларни берадиган бўлишди. Чунончи, у пенсионерларни уй-жой билан таъминлаш, уйи ремонт талаб қиладиган пенсионерларни аниқлаш ёки вафот этган пенсионернинг пенсиясини олиш ҳуқуқига эга бўлган васийларни белгилашда партия ва совет органлари ходимларига катта ёрдам бермоқда. Ҳожибек ака топшириқларни бажарар экан, ҳали ҳам эл-юртга нафи тегаётганидан кўнгли тўлади. Ёшлардан ортда қолмаслик учун ҳар бир вазифани сидқидиллик билан бажаришга киришади.

— Мен,— дейди Ҳожибек ака, биз билан суҳбатда,— уч ёшда ота-онамдан етим қолдим. Бир бурда нон топиш мақсадида тонг саҳардан қоронғу тунгача бойлар эшигида ишлардим. Ёзда мардикорлик, қишда отбоқарлик қилардим. 1 империалистик уруш бошлангач, кўпгина камбағаллар қатори мени ҳам мардикорликка олишди. Бизни Бузулик темир йўл станциясида ишлатишди. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабасидан сўнг мен Тошкентда шаҳар истироҳат боғида оддий ишчи бўлиб ишладим.

1919 йил, 5 февраль куни сира ёдимдан чиқмайди. Шу куни мен шонли большевиклар партияси сафига кирдим. Мен унинг сафида сиёсий ва ғоявий жиҳатдан чиниқдим. Ленин ғояларининг тантанаси учун қандай курашиш кераклигини ўргандим ва халқ, партия иши учун бутун куч-қудратимни сарфлашга аҳд қилдим.

Чиндан ҳам Ҳожибек ака халқ ва партиянинг содиқ ўғлони сифатида 20-йилларнинг бошларида Тошкент атрофидаги Бўстонлиқ, Тўйтепа ва бошқа районларда яшириниб, маҳаллий халққа катта зарар келтираётган босмачиларни қидириб топишда ва уларни таг-томири билан тугатишда босмачиларга қарши курашувчи оператив группаларга катта ёрдам берди.

Кейинчалик у партия топшириғи билан Фарғона ва Жалолободга бориб қулоқларни фош этиш, уларнинг мол-мулкларини мусодара қилиб, етим-есирларга бериш ишида актив иштирок этди. Бир группа жасоратли ёшлар билан биргаликда Жалолободнинг Кўкёнғоқ қишлоғида қулоқлардан тортиб олинган мол-мулклар асосида мактаб интернат ташкил қилишди...

Ҳожибек ака толмас коммунист сифатида узоқ йиллар масъул лавозимларда ишлади.

У кейинги даврда Тошкентдаги «Ўртоқ» кондитер фабрикаси ва «Узбекхлебснабда» ишлаб, кейинчалик пенсияга кузатилди. Ота бу даврларда ҳам жамоатчилик ишини бир зум тарк этмади. Бошланғич партия ташкилоти топшириқларини жон-дили билан бажарди.

67 баҳорни кўрган табаррук ота бутун ҳаётини, билим ва тажрибасини одамлар учун, уларнинг бахт-саодати учун сарфламоқда...

Тонг. Осмон юлдузлари бирин-кетин сўнмоқда. Яшил либосларини аста-секин еча бошлаган дарахтлар уфқ тубидан кўтарилиб келаётган қуёшни кутаётгандек кўкка бўй чўзишган. Янги тонг отиб, табиат яна уйғонмоқда. Серқатнов кўчалар ўз меҳнат постига шошилаётган кишилар билан тўла. Булар турли ёш, турли касбдаги кишилар.

Мана, ўрта бўй, кўринишидан тетик, вазмин, сочларига оқ оралаган бир мўйсафид кўк билан ўпишган ҳашаматли бинолар орасидаги хиёбонлардан ўтиб, катта йўлга чиқиб олди ва илдам одимлаб кетди...

Биз уни дарров танидик. У ўзимизга таниш Ҳожибек ота Бухорбоев.

Зулфия УМАРОВА.

Кечки газеталар саҳифаларидан

МАМЛАКАТДА ЭНГ ЙИРИК

Шаҳар архитектура совети Тбилисида янги велотрек барпо этиш топшириқ лойиҳасини тасдиқлади, — деб ёзади «Вечерний Тбилиси» газетаси. Лойиҳа топшириғи шунингдек СССР Спорт жамиятлари ва ташкилотлари Союзи томонидан ҳам тасдиқланди.

Янги спорт иншооти Делиси районида тикланади. У ўз майдонига кўра «Динамо» стадионидан анча катта бўлади. «Тбилгорпроект» институтининг архитектори Н. Шошитоншвили лойиҳанинг бош архитектори ва автори, В. Цквитинидзе конструктор, О. Кикнадзе лойиҳа инженеридир.

Яқин ойларда қурилишга кирешиладиган янги велотрек икки йил мобайнида тамомланади. У Совет Иттифоқида бу типдаги энг йирик иншоот ҳисобланади. У ерда фақатгина Бутуниттифоқ мусобақалари эмас, балки жаҳон мусобақаларини ҳам ўтказиш мумкин. Спорт иншоотларининг трибуналари ўн икки минг томошабинга мўлжалланган.

Архитекторлар лойиҳани тузишда мусобақа қатнашчилари ва томошабинлар учун қулайлик яратишни кўзда тутганлар. Шимолий трибуна остида ётоқхона, ўнта бокс, кийиниш хонаси душхона, буфет, судьялар хонаси, спортчилар билан машғулот ўтказиш хонаси ва бошқа хоналар жойлашади. Жанубий трибуна баландликдан иборат бўлиб, у ерда жой рельефи ўз ифодасини топади. Бу қурилиш ишлари ҳажмини анча қисқартириш, шу билан иншоот таннархини камайтириш имкониятини беради.

Архитекторлар томонидан трекни ёғоч билан ёпиш кўзда тутилади. Шу мақсадларга кўра, ўз чидамлилиги билан ҳар қандай ҳаво босимига бардош берадиган махсус ёғочни Гвинеядан олиб келтириш мўлжалланмоқда.

Трек ичидаги майдондан футбол майдони сифатида фойдаланиш мумкин. Лойиҳа авторлари матбуот, радио ва телевидение ходимлари учун махсус хоналарни кўзда тутишган.

Янги спорт иншооти атрофида терак ва қишин-ёзин кўкариб турадиган дарахтлардан яшил қўрғон барпо этилади.

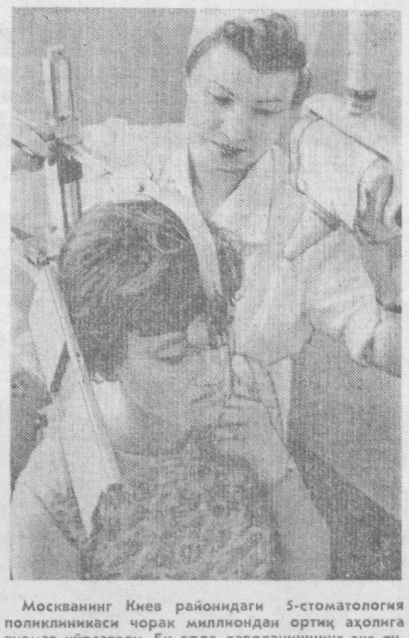

Москванинг Киев районидаги 5-стоматология поликлиникаси чорак миллиондан ортиқ аҳолига хизмат кўрсатади. Бу ерда даволанишнинг энг янги методлари жорий этилиб, стоматология бўйича оригинал асбоб-ускуналар ўрнатилган. Муассасанинг бош врачи Ю. К. Кузнецовнинг таклифи билан яқинда янги асбоб-ускуна намунаси тайёрланди. Унинг ёрдами билан кишилар даволанаётганда оғриқ сезилмасин учун бемор музика билан алаҳситилади.

СУРАТДА: лаборант-рентгенолог Анна Бредихина беморни даволанишга тайёрламоқда.

В. КОШЕВОЙ фотоси, (ТАСС).

БАЛЛИ СИЗГА, АЗАМАТЛАР

Яқинда Москвада бўлиб ўтган СССР команда биринчилигида қатнашган «Меҳнат» кўнгилли спорт жамияти марказий советининг терма командаси умумий ҳисобда охирги ўринни эгаллаган бўлсада, айрим шахматчилар яхши натижалар билан қайтиб келишди. Олмалиқ шаҳрида истиқомат қилувчи Аъзамовлар оиласини биласиз, албатта. Оила бошлиғи Тожихон ака ва унинг катта ўғли Славанинг спорт мастерлигига кандидат бўлишганига анча бўлиб қолди. Ўртанча ўғли Валерий мана икки йилдирки мактаб ўқувчилари республика терма командасида қатнашиб келяпти. Ниҳоят «Меҳнат» командасининг ўсмирлари тахтасида ўйнаб, у спорт мастерлигига кандидат номини олиш учун белгиланган нормани бажариб, дадаси ва акасининг сафига қўшилди. Бир оилада — учта мастерликка кандидат! Уларнинг яна биттаси бор. Бу 12 яшар Жора. Эшитмаган бўлсангиз билиб қўйишингиз мумкин: шу йилнинг бошида катталарнинг «доди»ни бериб, Олмалик чемпионлигини (зўрлик билан!) тортиб олган Жоранинг ўзи бўлади. Яқин орада у ҳам албатта кандидатликни олади, сўнг навбат ким олдин мастер, кейинчалик гроссмейстер бўлиши масаласи кўндаланг турар. Ишида-ю, ўқишида ва қолаверса республикамиз спорт шарафи учун курашда намуна кўрсатаётган бу оила азаматларига офарин! Яна бир ўсмирлар шахматида иштирок этган фарғоналик ёш мастерликка кандидат Виктор Манин 11 имкониятдан 6 очко олиб, катта ютуққа эришди. Республика чемпионлигига кўп марталаб мушарраф бўлган спорт мастери А. Грушевский ўз унвонини тасдиқлади. Умуман «Меҳнат» командасининг охирги ўринда қолганлигини қаттиқ айблаб бўлмайди. Қолган командаларда Т. Петросян, М. Ботвинник, М. Таль, В. Смислов, Б. Спасский, Е. Геллер, А. Суэтин каби шахмат паҳлавонларининг қатнашганлиги вакилларимизга «қанот рослаб» баландроққа кўтарилиш имконини бермади. Лекин шундай бўлса ҳам тўплаган очколари сонини анча оширишлари мумкин эди. «Меҳнат» жамияти раҳбарлари ўз шахматчилари малакасини ошириш учун тузукроқ меҳнат қилсалар ёмон бўлмасди.

М. МУҲИТДИНОВ,
СССР спорт мастери, Ўзбекистон шахмат федерациясининг раиси.

●

КУБОККА БИР ҚАДАМ

СССР Кубоги учун ўтказилаётган бу йилги мусобақаларнинг тугашига бир қадам қолди. Хрусталь кубок Москвада қоладими, ёки Украинага олиб кетиладими, деган савол ишқибозларни ҳаяжонлантириб келмоқда. Киев динамочилари 1954 ва 1964 йилларда, Москванинг торпедочилари эса 1949, 1952 ва 1960 йилларда фахрли кубокни қўлга киритган эдилар. Яна москваликлар уч марта кубок ўйинларининг финал учрашувларида қатнашганлар. Ҳақиқатан ҳам бу команда ҳозир жанговар характери билан ишқибозларни мамнун этиб келмоқда.

Бу икки команда ҳам мамлакатимиз футбол чемпионатида замонавий футболнинг энг яхши томонларини намойиш этмоқда. Торпедочилар ярим финалда «Черноморец» устидан 3:0 ҳисобида ғалаба қозонди. Киевликлар эса, Сабо, Биба, Медвид ва Мунтянларни ярим ҳимоя линиясига қўйиб, Тбилиси шаҳрида Минск шаҳрининг динамочиларини 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратдилар. Ягона тўпни 114-минутда (қўшимча вақтда) ҳимоячи Турянчик киритди.

Украинанинг динамочилари бу йилги футбол чемпионатида фақат бир мартагина мағлубиятга учрадилар. Москва торпедочилари Украина чарм тўп усталарини майдондан бош эгиб чиқиб кетишга мажбур этган эдилар. Бу икки машҳур команда учрашувлари натижаси ҳисобга олинадиган бўлса, 23 марта торпедочилар, ўн марта киевликлар ғалаба қозонганлар. 15 учрашув дуранг натижа билан тугаган. Рақамларга қараб ҳозирги кунда бу икки коллективнинг қайси бири кучли эканлигини аниқлаш қийин.

Кубок ўйинлари тарихида фақат саккиз командагина бу хрусталь кубокни қўлга киритишга муваффақ бўлган. Фақат беш марта бу кубок Москвани ташлаб кетган, холос. 1944 йилда Ленинграднинг «Зенит», 1961 ва 1962 йилларда «Шахтёр» (Донецк) командалари ва икки марта «Динамо» (Киев) хрусталь кубокни Москвадан олиб чиқиб кетган. Кубок ўйинлари турнирида «Спартак» (Москва) саккиз марта фахрли кубокка имзо чекиб, ўзига хос рекорд ўрнатган эди. Лекин бу йил Киев динамочилари рекордчиларни кубок учун курашиш ҳуқуқидан маҳрум этдилар. Киевликлар торпедочилардан реванш олиш учун жиддий тайёргарлик кўрмоқдалар. Яқин кунларда бўладиган қизиқарли учрашув бу йилги СССР Кубогининг эгасини аниқлаб беради.

●

СПОРТЧИ ДЕЛЬФИН

Одамларга ўхшаб дельфинлар ҳам спортни жуда севишар экан. Яқинда Гонолулуда сув полоси бўйича дельфинлар иштирокида оригинал бир матч ўтказилди. Кутилмаган воқеа рўй берди. Дельфин тўп киритишга муваффақ бўлди. Бироқ, биттасини рақиб дарвозасига, қолган тўрттасини эса ўз дарвозасига киритди.

40 МЕТРДАН ЮЗ КИЛОМЕТР ТЕЗЛИКДА

Инсоннинг сувга сакрай олган баландлигининг энг юқори чўққиси 40 метрдир. Мексикалик ҳиндилар бир неча тийин учун туристлар олдида шундай баландликдан сувга калла ташлайдилар. Бу пайтда одамнинг юқоридан пастга тушиш тезлиги соатига 100 километрга етади.

«Юний техник» журналидан.

Спорт

БУТУНИТТИФОҚ МУСОБАҚАЛАРИГА

Бугун Вильнюс шаҳрига Ўзбекистон енгил атлетикачилар терма командаси жўнаб кетди. Улар Болтиқ бўйи республикасида ўтказиладиган Бутуниттифоқ мусобақаларида иштирок этадилар.

Команда составида энг кучли республика рекордчилари, моҳир биринчи разрядли ҳамда комсомол кроссининг ғолибларидан иборат ўн олти спортчи бор. Финал мусобақалар саккиз минг метрга (эркаклар ўртасида), уч минг метрга (ёшлар ўртасида), икки минг ва минг метрларга (аёллар ва қизлар ўртасида) бўлади. Бу мотокросс командасига В. Ососков ва Р. Фазлиакбаров каби тажрибали тренерлар раҳбарлик қилмоқда. Республикамиз терма командасининг Вильнюс шаҳридан ғалаба қозонишлари учун омад тилаймиз.

Г. ЧЖУ.

●

ЎН ОЛТИ ДАЪВОГАР

Европа мамлакатларининг Кубок эгалари кубоги учун ўтказилаётган футбол мусобақаларида ўн олти команда яна учрашувларни давом эттириш ҳуқуқига эга бўлди. Москванинг «Спартак» командаси билан бирга «Стандард» (Бельгия), «Рапид» (Австрия), «Бовария» (ГФР), «Спарта» («Голландия), «Глазго Рейнджерс» (Шотландия), «Славия» (Болгария), «Спортинг» (Португалия), «Сервет» (Швейцария), «Шемрок роверс» (Ирландия), «Дьер» (Венгрия) «Эвертон» (Англия), «Сарогосса» (Испания), «Хеми» (ГДР), «Страсбург» (Франция), «Боруссия» (ГФР) командалари бу ҳуқуқни қўлга киритдилар. «Спартак»нинг 1/8 финалдаги рақиби «Рапид» командаси эканлиги чек ташланганда аниқланган.

●

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

ЯНГИ ТАРТИБ

Англиянинг машҳур «Челси» футбол коллективида ажойиб одат бор. Ҳар бир ўйинчи ўйинга ҳам, тренировка машғулотига бўлса ҳам оқ кўйлак ва қора галстукда кийиниб келиши мажбурийдир. Бу тартибни бузган футболчи ўша заҳотиёқ уйига қайтариб юборилади ва унинг футбол шуҳрати қандайлигидан қатъий назар пул жаримаси солинади.

●

Яккалангач

Бу воқеа баскетбол бўйича ўтказилаётган халқаро турнирда содир бўлди. Вилербанн ва Праганинг «Спартак» командалари ўйнаётган эди. Француз спортчилари ғалабага кучли иштиёқ билан майдонга тушдилар. Улар тўп учун спорт қонун-қоидаларини бузган ҳолда жиддий курашдилар. Лекин судья ҳам бу курашга лоқайдлик билан қараган йўқ. Учрашувнинг тугашига уч минут қолганда спартакчилар 66:61 ҳисобида ғалаба қозонаётган эдилар. Французлар ҳисобни тенглаштиришлари мумкин эди. Лекин майдонда бештадан штраф олган беш ўйинчи чиқариб юборилиб, уларнинг бир ўйинчиси қолган эди, холос. У эса тўпни бир ўзи ўйинга киритишга ҳаққи йўқ. Судья француз баскетболчиларига мағлубият ёзишдан бошқа ҳеч нарса қилолмади.

Бир неча бор кечиктиришлардан сўнг, ниҳоят, 1961 йили суд процессини тайёрлашга киришган Исроил жиноий қидирув органларининг иши бусиз ҳам бошидан ошиб ётарди.

Лекин 1961 йил 9 январдан бошлаб Америкада кенг тарқалган «Лайф» журнали «Эйхман ўзининг даҳшатли биографиясини ҳикоя қилади» деган ваҳимали сарлавҳа остида жиноятчининг ҳаёти ва қилмишларига оид қаторқатор мақолалар бера бошлади. Бу вақтда Эйхман ташқи дунёдан бутунлай ажратиб қўйилган, Исроил полицияси вакиллари бўлган бир неча кишидан бошқа ҳеч ким унинг қаерда эканини хаёлига ҳам келтира олмасди.

Ранг-баранг суратлар билан безатилган бу мақолалар сериясига редакция қуйидаги сўзбошини илова қилган эди: « Қуйида «Лайф» саҳифаларида миллионлаб яҳудийларни қириб ташлашни ташкил этган ва ҳозир ўз жиноятлари учун Исроилда суд олдида жавоб беришни кутиб ўтирган Адольф Эйхманнинг айбига иқрор бўлиб айтган ҳикоялари ёритиб борилади. Эйхман энг йирик ҳарбий жиноятчилардан бири сифатида ўзининг айбдор эканини тан олмоқда. Бундан анча йиллар илгари (!) Аргентинага кўчиб бориб, иттифоқчилар таъқибидан қутулган ва бошқа исм билан яшириниб юрганида у Ғарбий Германия (!) журналистига ҳар куни бир неча соатлаб ўз тарихини айтиб берган ва магнитофонга ёздириб қўйган эди. У ўз ҳикояларини 1960 йил май ойида, Исроил махфий бўлимининг агентлари қалтис операция уюштириб, уни тутиб Исроилга олиб кетишлари арафасида тугатган эди.

Орадан бир ой ўтгач (1960 йил июнь ойида!) «Лайф» Эйхман айтган гапларнинг аниқ ёзма нусхасини олди. Бу ёзмаларни таржима қилиш, қайта кўриб чиқиш ва фактларни текшириш учун олти ой вақт кетди. Эндигина «Лайф» Эйхманнинг ўзи тўғрисидаги ҳикояларни босиш имкониятига эга бўлди».

Чиндан ҳам Американинг иллюстрациялик журнали ортиқча ваҳима қилган эмас эди: ёритилаётган мақолалар Эйхманнинг ўз иқрорлари бўлиб, бу воқеаларни у 1959—1960 йилларда журналист билан қилган суҳбатида хотиржамгина айтиб берган, келгусида китоб босиб чиқаришни умид қилган эди.

Бу факт Эйхман 1959—1960 йиллари ўзини хавф-хатардан мутлақо халос деб ҳис қилганидан ёрқин далолат бериб турибди. Йўқ, бу унинг енгилтаклиги эмас эди. Аксинча, Эйхманнинг хотиржам бўлиши учун етарли асослар бор эди. Эйхман Ғарбий Германияда рўй бераётган воқеалар билан яқиндан таниш бўлиб, бу воқеалар ҳақида муттасил хабар топиб турарди.

Тўғри, Ғарбий Германияда жаҳон жамоатчилигининг тазйиқи билан 1958 йили ҳарбий жиноятчиларни таъқиб этувчи марказ вужудга келтирилди.

Жамоатчилик ўртасида, ниҳоят, Ғарбий Германиядагилар жиноий миллатчилик ўтмишини супуриб ташлашга қарор қилиптилар, деган фикр пайдо бўлган чоғлари юстиция федератив министрлигида келгусида ҳарбий жиноятчиларни жавобгарликка тортиш имкониятларини бир йўла йўққа чиқаришга зўр бериб тайёргарлик кўрилмоқда эди. Тезда бу масалада «келиштирувчи» қарорга келинди.

Немис жиноят кодекси «жинсий лаззат олиш йўлида, очкўзлик йўлида ёки бошқа тажовузкорона ниятлар йўлида оқилона ёки ваҳшиёна, хавфли қуроллар билан бировни ўлдириш» қасддан ўлдириш ҳисобланади. (Жиноят кодексининг 211 параграфи). Лекин бундай жиноят қилган киши умрбод сургунга ҳукм этилиши сабабли у 20 йилгача қўлга тушмай юрса, қонунга биноан (67 параграфнинг 2-пункти) жазодан озод бўлади. Бошқа мақсадларда бировнинг жонига қасд қилиш эса жиноят кодекси (211 параграфга биноан қасддан ўлдирган эмас, «ўлдирган» ҳисобланади. Бундай жиноятчи эса 15 йилгача қўлга тушмай юрса (67 параграфнинг 2-пункти) жазодан озод бўлади.

Ғарбий Германиянинг юстиция министрлиги шу қонунга биноан жиноятчиларни хавфдан халос қилмоқчи эдилар. Карасрэудаги Федератив суд барча принципиал қарорларида ҳарбий жиноятлар ва инсониятга қарши қилинган жиноятларни ҳамиша «қасддан ўлдириш» эмас. шунчаки «ўлдириш» сифатида талқин қилиб келди. Негаки суд «зарур бўлиб қолган чоғда буйруқ асосида одамларни ўлдирган жиноятчилар»да «ғайри инсонийлик»ни кўрмас эди.

Шундай қилиб Бонн 1959 йил охирларидан бошлаб жамоатчиликни миллатчи ҳарбий жиноятчиларни ва инсониятга қарши жиноят қилган кишиларни, агар улар бундан аввал судга тушмаган бўлсалар 1960 йил 3 майдан бошлаб, таъқиб этиш тўхталиши керак, негаки муддат ўтиб кетди, деган фикрга кўниктира бошлади. Бунга қарши Ғарбий Германияда қонундан чиқилмасада уларни таъқиб этиш муддатини узайтириш керак деган талабгарлар пайдо бўла бошлади. 1960 йил 17 мартда федерал юстиция министри Шеффер бундестаг қонунчилик комитетига «1945 йилгача қотиллик қилганларни таъқиб этиш муддатини кечиктириш мумкин эмаслигини» маълум қилди. Конституциянинг белгилашича «жиноят устида иштирок этмаганларни жазолаб бўлмайди». Шу муносабат билан Шеффер ўз фикрини юстиция миллий бошқармасига ҳам маълум қилиб қўйди:

(ДАВОМИ. Боши газетанинг 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17 ва 18 октябрь сонларида).

(Давоми бор.)

БИЛАСИЗМИ?

Ҳар йили Ер юзи сатҳида 500 минг куб километр сув буғга айланади. Бу сувни бутун Ер сатҳи юзига оқизилганда, у бир метр чуқурликдаги сув билан қопланган бўлар эди. Бу сувнинг буғланиши учун қуёшдан олинаётган энергиянинг 25 процентига тенг калорий иссиқлик керак бўлар эди.

Тупроқшунос А. М. Бялов ҳисобига кўра, СССР қурғоқчилик районларида бир йилда 390 миллиметрлик ёғинсочин бўлади. Бу бир гектар ерга 3900 тоннадан тўғри келади. Булардан 350 тоннаси оқиб кетса, 1500 тонна сувни ўсимликлар ичади ва шундан 430 тоннасини буғлантиради. Ўсимлик ўсаётган даврда ва ҳосил йиғилгандан сўнг тупроқдаги 1270 тонна сув буғланади. Кўриниб турибдики, ўсимликлар дунёси сувни ҳавога қайтариб чиқарувчи насос ролини ўйнар экан. Масалан, буғдой бир гектар ердан, ўзининг ўсиш даврида ҳавога 2000 тонна, жўхори—3200 тонна, карам — 8000 тонна сув чиқариб беради. Бир килограмм қуруқ буғдой донини етиштириш учун 750 килограмм сув сарфланса, сули ёки картошкани етиштириш учун 1250 килограмм сув талаб қилинади. Одам танасининг 65 проценти сув бўлиб, унинг 10-12 проценти йўқотилса, инсон учун ўлим хавфи туғилади.

КУБА РЕСПУБЛИКАСИ. Сант-Яго дель-Куба шаҳри яқинидаги испан қалъаси.
А. ПУТРА фотоси. ТАСС фото хроникаси.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

19 ОКТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.10 — Концерт (Куба эстрада артистлари), 18.30 — Концерт, 19.20 — Қозоқ куйлари, 20.00 — Куйлардан қўшиқларга, 20.45 — «Чирчиқ индустриясининг одимлари», 21.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.00 — Коммунистик ахлоқ ва тарбия темасида, 22.15 — Концерт (пахта теримида қатнашаётган шаҳарликлар учун), 22.40 — Поэзия кечаси, 23.20 — Концерт (механизаторлар талабига мувофиқ).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 — Туркманистон адабиёти ва санъати декадаси олдидан. А. Кавусов ва А. Отажоновларнинг шеърлари, 19.30 — Қўшиқлар, 20.10 — «Ёшлик» радиостанцияси, 20.50 — Болгария радиоси эшиттириши, 21.00 — Концерт, 21.30 — Корейс куйлари.

Телевидение

19 ОКТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.20—**Улардан ўрнак ол** (мактаб ўқувчилари учун). 18.55 — **Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий мукофотига тавсия этилганлар** (адабий эшиттириш).

19.20 — **Охунбобоев номли совхоз чорвадорлари ҳузурида** (қозоқ тилида эшиттириш ва концерт).

20.25 — **Эртанги кун программаси.**

Рус тилида: 20.00 — **Микис Теодоракис раҳбарлигида грек халқ куйларидан концерт,** танаффус вақтида — **Жаҳон бир ҳафта ичида.**

Ўзбек тилида: 22.30 — **Ричард Ваверли процесси** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 19/X да **Князь Игорь,** 20/X да **Оққуш кўли.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 19/X да **Парвона,** 20/X да **Сарвқомат дилбарим.**

Кинотеатрларда

19 ОКТЯБРДА

Уруш ва тинчлик — САНЪАТ САРОЙИ (икки қисмдан иборат I-серия, кеч соат 6-15 ва 9-15 минутда).

Бир планетада — «ВОСТОК», «ЎЗБЕКИСТОН», «ЧАЙКА», «МОСКВА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун), «ДРУЖБА», (1-залда тоқ соатларда).

Хун — НАВОИЙ номли, (кечқурун), «СПУТНИК», (кеч соат 9 да).

Бола ва қиз — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун), «ДРУЖБА» (2-залда жуфт соатларда), «СПУТНИК» (кеч соат 7 да).

Мен тирик эканман—«МИР» СОБИР РАҲИМОВ номли (кечқурун).

Кураш ранглари — СОБИР РАҲИМОВ номли (кеч соат 7 да).

Хўрланганлар (1 ва 2-серия) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ (кеч соат 9 да).

Икки мушкетёр — НАВОИЙ номли (кеч соат 10 да).

1967 йил январь ойидан
«ОГОНЁК» ЖУРНАЛИ ТИПИДА
ойлик ижтимоий-сиёсий, адабий-бадиий, суратли
„ГУЛИСТОН“
ЖУРНАЛИ
Ўзбек тилида
ЧИҚА БОШЛАЙДИ

Обуна баҳоси: 1 йилга — 3 сўм 60 тийин, 6 ойга — 1 сўм 80 тийин, 3 ойга — 90 тийин.

Журналга обуна «Союзпечать» бўлимлари ва агентликларида, алоқа бўлимларида, шунингдек корхона ва ўқув юртларидаги жамоатчи матбуот тарқатувчилар томонидан қабул қилинади.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети Бирлашган нашриёти.

«Узхладоторгмонтаж»
трестининг
ТОШКЕНТ РЕМОНТ-МОНТАЖ УЧАСТКАСИ
ишлаб чиқариш тайинидаги
фреон холодильник установкаларини ремонт ва монтаж қилувчилар ҳамда техник жиҳатдан қараб турувчилар тайёрлайдиган
КУРСГА
ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Курсга камида 8-синф ҳажмида маълумотли ва камида 2 разрядли автослесарь, электрик ихтисосига эга бўлган кишилар 22 ёшдан тортиб қабул қилинади.

Ўқувчилар стипендия билан таъминланади.

Ўқиш муддати — 3 ой.

Машғулотлар 20 октябрдан бошланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Грампластинка кўчаси, 40-уй. Телефон 6-21-31.

ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ
пуллик, 8 ойлик
ТАЙЁРЛОВ КУРСИГА
ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Машғулотлар ҳафтада 3 марта, рус ва ўзбек тилларида олиб борилади.

Ўқиш 10 ноябрдан бошланади.

Ҳужжатларни тақдим қилиш ва зарур маълумотларни сўраш учун адрес: Тошкент шаҳар, Оборонная кўчаси, 1-уй, 231-б хона (кундуз соат 4 дан кеч 8 гача).

ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОНЛАР!

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» ва «ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» газеталарига 1967 йил учун обуна давом этмоқда. «Союзпечать» конторалари ва алоқа бўлимлари «ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» ва «ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» газеталарига чекланмаган миқдорда обуна қабул қиладилар.

Обуна баҳоси 6 ойга 3 сўм, 1 йилга 6 сўм.

БУ ГАЗЕТАЛАРГА ОБУНА БЎЛИШНИ УНУТМАНГ!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 бет

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Киров кўчаси, 22-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор В3-02-49 дан В3-02-58 гача. Қўшимча телефонлар: секретариат ва иллюстрация бўлими — 5-62; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари бўлими—3-66; саноат, қурилиш ва шаҳар хўжалиги бўлими — 3-66; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — 7-83; фан, олий ўқув юртлари ва мактаблар бўлими — 7-83; физкультура ва спорт бўлими — 3-79; Ахборот бўлими — 3-78; (шаҳар телефони В3-65-57); хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 3-79; эълонлар бўлими — 5—07 (шаҳар телефони — В38142).

19 ОКТЯБРЬ, 1966 ЙИЛ. Р. 14002. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр Г. 27874.